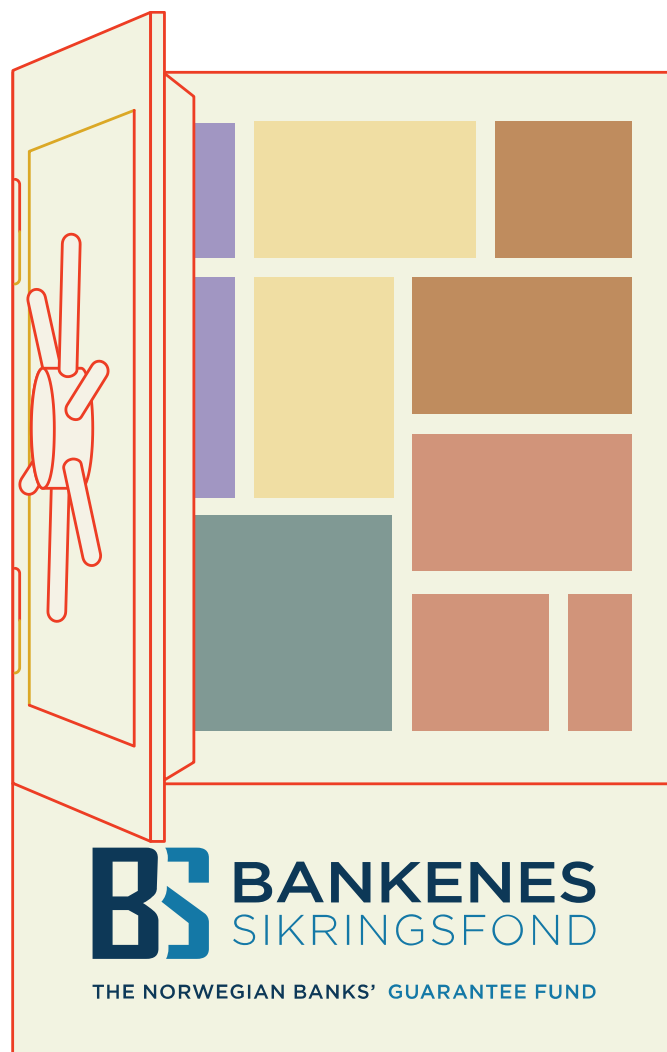

Veiledning om innskuddsgarantiens dekning

Sist endret i mai 2023

Innhold

Om rapporten.....	3
1 INNLEDNING	4
1.1 Veiledningens tema og formål	4
1.2 Oversikt innhold	4
2 REGULATORISK.....	4
2.1 Lover og regler.....	4
2.2 Gjennomføring av innskuddsgarantidirektivet og betydningen av dette	5
2.3 Forholdet til andre garantiordninger	5
3 INNSKUDD OG INNSKYTERE.....	6
3.1 Hvilke innskudd er dekket?	6
3.1.1 Utgangspunkt og begrepsbruk	6
3.1.2 Grunnvilkår for innskudd – kvalifiserte innskudd.....	6
3.1.3 Unntak i loven.....	8
3.1.4 Renter som ikke er forfalt og alternative avkastningsformer	11
3.1.5 Tilgodehavende etter oppdrag om betalingsoverføring	12
3.1.6 Aksjesparekonto (ASK)	13
3.1.7 Pensjonssparing.....	13
3.1.8 Skattetrekkmidler	14
3.1.9 E-penger	14
3.2 Hvem er innskytere?	15
3.2.1 Problemstilling.....	15
3.2.2 Hovedregler og utgangspunkt	15
3.2.3 Klientkonto	16
3.2.4 Meglede innskudd	17
3.2.5 Sameieforhold	17
3.2.6 Konsernkontosystemer og kommunekontosystemer	17
3.2.7 Selvstendige enheter i større rettssubjekter.....	18
3.2.8 Enkeltpersonforetak.....	18
3.2.9 Depositum i leieforhold.....	18
3.3 Garanterte innskudd - hvor stor del av innskuddet er dekket?	18
3.3.1 Nærmere om lovens system.....	18
3.3.2 Beløpsgrense på 2 millioner kroner	19

3.3.3	Midlertidig høye innskudd (Temporary High Balances («THB»))	20
3.3.4	Ansvar begrenset oppad til 100 000 euro	25
3.3.5	«Topping-up»	26
3.4	Merking av innskudd	26
4	ANDRE PROBLEMSTILLINGER	27
4.1	Litt om utbetaling	27
4.1.1	Når utløses innskuddsgarantiordningens garantiansvar?	27
4.1.2	Motregning	28
4.1.3	Valuta	30
4.1.4	BSU	31
4.2	Informasjon om garantiordningen til innskytere	31
4.3	Innskyteres tilgang til betalingsmidler under offentlig administrasjon	32

Om rapporten

Bankenes sikringsfond skal bidra til finansiell stabilitet ved å administrere innskuddsgarantiordningen og forvalte innskuddsgarantifondet.

Alle skal ha tillit til at innskuddene deres er trygge. Åpenhet og informasjon er et grunnlag for tillit. Hensikten med dette dokumentet er å sikre en ensartet regelverksforståelse rundt innskudds-garantiens dekningsområde.

Dokumentet er tenkt benyttet både som en mal ved løpende henvendelser som gjelder dekningsområdet og ved en utbetalings situasjon.

Dette er tenkt å være et levende dokument, slik at etter hvert som det gjøres fortolkninger på områder som ikke tidligere har vært omtalt, så skal dette bakes inn i dokumentet der det er relevant. Av den grunn legges det opp til at dokumentet revideres halvårlig.

Ta gjerne kontakt for spørsmål og innspill til rapporten på firmapost@sikringsfondet.no

Rapporten kan lastes ned på [Bankenes sikringsfonds nettsider](#).

1 INNLEDNING

1.1 Veiledningens tema og formål

Denne veiledningen søker å gi nærmere informasjon om hvilke innskudd som er innenfor dekningsområdet og hvilke innskytere som har krav på dekning fra innskuddsgarantiordningen og hva/hvem som faller utenfor.

Formålet med veiledningen er å gi ansatte i Bankenes sikringsfond, samt bankansatte og andre interessenter et lett tilgjengelig arbeidsverktøy som kan brukes som en veiledning for hvilke innskudd som er dekket av ordningen.

Veiledningen er ment å erstatte rapporten «Innskuddsgarantiens dekningsområde» som ble utarbeidet av en arbeidsgruppe våren 2005. Siden den gang er det kommet nytt regelverk for innskuddsgarantiordningen og det har vært en betydelig utvikling av kontoprodukter i markedet.

1.2 Oversikt innhold

I kapittel 2 er det gitt en oversikt over de relevante reglene i finansforetaksloven kap. 19 med tilhørende forskriftsregler i finansforetaksforskriften.

I kapittel 3 foretas det en gjennomgang av hvilke innskudd og innskytere som er dekket av innskuddsgarantien og en beskrivelse av dekningsgrad for ulike typer innskudd. Det er også sagt noe om innskudd som ikke dekkes under ordningen, samt om bankenes plikt til å merke ulike typer innskudd. Som følge av produkt- og rettsutvikling må ikke kapitlet oppfattes som en uttømmende avklaring av innskuddsgarantiens dekningsområde. Kapitlet er en veiledning ut ifra dagens markedsførhold og praksis.

I kapittel 4 er det tatt opp noen enkeltspørsmål som etter sitt innhold faller utenfor temaet dekningsområde, men som det kan være viktig å være klar over når man jobber med spørsmål knyttet til dekning. Dette knytter seg bl.a. til innskuddsgarantiordningens tilgjengeliggjøringsplikt og hvilken informasjon om garantiordningen som skal gis til innskytere.

2 REGULATORISK

2.1 Lover og regler

Ved lovendring 23.03.18 ble [kapittel 19 i finansforetaksloven](#) endret i sin helhet. Kapittel 19 gjelder innskuddsgarantiordning for banker. Bestemmelsene trådte i kraft 01.01.19. Lovendringene innebar en gjennomføring av [innskuddsgarantidirektivet 2014/49/EU](#) i norsk rett, se mer om dette i avsnitt 2.2 nedenfor.

De viktigste forarbeidene for kapittel 19 er [NOU 2016: 23](#) Innskuddsgaranti og krisehåndtering i banksektoren, del II, og [Prop. 159 L \(2016-2017\)](#) Lov om Bankenes sikringsfond og lov om endringer i finansforetaksloven mv. (innskuddsgaranti og krisehåndtering av banker), særlig kap. 9 og 10.

For denne veiledningens del er det særlig lovens §§ 19-3 om innskudd, 19-4 om garanterte innskudd og 19-5 om utilgjengelige innskudd som er sentrale og som behandles nærmere nedenfor i kap. 3. [Finansforetaksforskriften kap. 19](#), og da særlig §§ 19-3, 19-7 og 19-8 vil også bli behandlet nedenfor der de har særlig relevans og betydning.

I tillegg vil innskuddsgarantiforskriften omtales nærmere. Denne omhandler krav til rapportering av opplysninger om innskytere og til Bankenes sikringsfond.

2.2 Gjennomføring av innskuddsgarantidirektivet og betydningen av dette

EUs nye innskuddsgarantidirektiv 2014/49/EU erstattet EU-direktiver om garantiordninger for bankinnskudd, først og fremst direktiv 94/19/EF med senere endringer. Tidligere direktiv er i vesentlig grad videreført i det nye direktivet, men det er samtidig foretatt en betydelig utbygging av kravene til hvilke innskudd og innskytere som skal sikres av innskuddsgarantiordningene. Sistnevnte krav er stort sett bestemmelser som skal gjennomføres i nasjonal rett, slik at medlemstatene her har lite handlingsrom.

Dette innebærer at retningslinjer, Q&As osv. fra EU på området, vil kunne ha betydning for forståelsen og praktiseringen av det norske regelverket. Foreløpige er det begrenset med slike kilder hva gjelder innskuddsgarantiordningens dekningsområde. EFDIs Non-Binding Guidance Paper «Covered deposits in the EU: definition and special cases» datert 12. September 2018 gir noe veiledning rundt enkelte spørsmål. Veiledningen må dog leses med en viss forsiktighet ettersom innskuddsproduktene i de ulike EU-statene kan ha betydelige forskjeller i egenskaper. Dette selv om produkter fra forskjellige stater både i navn og hovedutforming kan fremstå som ganske like.

2.3 Forholdet til andre garantiordninger

Innskuddsgarantidirektivet er basert på et hjemstatsprinsipp for banker som er etablert innenfor EU/EØS. Dette innebærer at innskuddsgarantiordningen i den stat banken har sitt hovedkontor og konsesjon fra, skal dekke alle garanterte innskudd banken mottar. I denne sammenheng er det uten betydning om innskuddet er mottatt i bankens hjemstat eller i en annen EU/EØS-stat gjennom filialvirksomhet eller grensekryssende virksomhet. Alle bankens innskytere, uavhengig av om innskuddet er mottatt via filial eller gjennom hjemstatsvirksomheten, er dermed beskyttet av den samme innskuddsgarantiordningen. Etter finansforetaksloven § 19-2 dekker innskuddsgarantiordningen innskudd i banker med hovedsete her i riket. Dette omfatter både innskudd en bank mottar som en del av virksomheten her i riket, gjennom etablering av filial i annen stat i EØS eller utenfor EØS («tredjeland»), og gjennom grensekryssende virksomhet til annen EØS-stat.

Innskudd mottatt gjennom norske filialer av utenlandske foretak med hovedsete i annen EØS-stat vil være dekket av innskuddsgarantiordningen i sistnevnte stat. Dette gjelder f.eks. Nordeas filial i Norge der innskuddene er dekket av den finske innskuddsgarantiordningen.

Det er en mulighet for en tilleggsgaranti gjennom innskuddsgarantiordning i vertsstaten dersom denne gir en bedre dekning enn hjemstatens ordning, såkalt «topping-up». Dette kommer vi tilbake til under pkt. 3.3.5.

For filialer av banker som har hovedsete utenfor EU/EØS vil den norske innskuddsgarantiordningen i utgangspunktet gjelde som følge av at filialen da har medlemsplikt i innskuddsgarantiordningen med mindre annet er særskilt fastsatt, jf. finansforetaksloven § 19-2. Foretak med hovedsete utenfor EØS vil ikke kunne drive virksomhet i Norge uten tillatelse fra norske myndigheter til å etablere datterforetak eller filial her i landet. Dersom hjemstaten har en garantiordning som gir innskyterne en dekning tilsvarende den norske innskuddsgarantiordningens minstekrav vil det kunne gjøres unntak fra medlemsplikten i den norske innskuddsgarantiordningen. Nærmere regler om slike unntak er imidlertid ikke fastsatt.

3 INNSKUDD OG INNSKYTERE

3.1 Hvilke innskudd er dekket?

3.1.1 Utgangspunkt og begrepsbruk

Innskuddsgarantiordningen skal i samsvar med finansforetaksloven § 19-1 annet ledd sikre at innskudd som er mottatt av medlemsforetak, blir gjort tilgjengelig til innskyterne dersom banken ikke selv er i stand til å tilbakebetale innskuddet.

Hva som er «innskudd» er definert i finansforetaksloven § 19-3 første ledd:

«Enhver kreditsaldo i et medlemsforetak i henhold til en konto som lyder på navn, og som kan kreves tilbakebetalt etter de vilkår som gjelder for kontoen, herunder tidsavgrenset innskudd og innskudd på sparevilkår.» Dette er en videreføring av definisjonen fra lovgivningen før 2018. Nytt i 2018 er at finansforetaksloven §§ 19-3, 19-4 og 19-5 skiller mellom «kvalifiserte innskudd» og «garanterte innskudd». Dette er samme systematikk som er brukt i innskuddsgarantidirektivet.

Hva som skal regnes for «kvalifiserte innskudd» i lovens forstand er negativt definert. Dvs. at alle innskudd som banken mottar regnes for kvalifiserte innskudd, med unntak av en del opplistede unntak. Hvilke grunnvilkår som må være til stede for at det skal anses som innskudd, og de unntak som følger direkte av loven, er behandlet i avsnitt 3.1.2 og 3.1.5 nedenfor. I avsnittene 3.1.6 til 3.1.9 er en del produkttyper som kan reise særlig spørsmål i denne sammenheng drøftet nærmere. I avsnitt 3.3 ses det på hvem som anses som innskytere av disse innskuddene.

«*Garantert innskudd*» angir hvor stor del av de kvalifiserte innskuddene som er garantert av innskuddsgarantiordningen, jf. lovens § 19-4. Dette er dermed de delene av de kvalifiserte innskuddene som faktisk har krav på dekning fra innskuddsgarantiordningen. Dette er behandlet i avsnitt 3.3.

Dette innebærer at man forut for utbetaling fra innskuddsgarantiordningen vil måtte avgjøre følgende spørsmål:

- Er dette et innskudd som er kvalifisert iht. innskuddsgarantiordningen?
- Hvem er rett mottaker av utbetalingen?
- Hvor stor del av det kvalifiserte innskuddet er dekket av innskuddsgarantien?

3.1.2 Grunnvilkår for innskudd – kvalifiserte innskudd

1) Oversikt

Som oftest vil det være lite problematisk å avgjøre hva som er innskudd i lovens forstand. Definisjonen i § 19-3 første ledd første punktum, som er inntatt ovenfor i avsnitt 3.1.1, er langt på vei en videreføring av definisjonen i tidligere rett før 2019. Tidligere tolkninger og praksis vil dermed kunne være relevante fortsatt. Definisjonen er også en gjennomføring av innskuddsgarantidirektivets art. 2 nr. 1 punkt 3).

For å anses som «innskudd» som faller inn under innskuddsgarantiordningen må følgende grunnvilkår være oppfylt:

- Kreditsaldo i henhold til konto
- I et medlemsforetak
- Lyder på navn - kan kreves tilbakebetalt etter de vilkår som gjelder for kontoen.

Disse kriteriene må alle være til stede for at innskuddet skal kunne omfattes av innskuddsgarantiordningen. Nedenfor i punktene 2) til 5) utdypes disse kriteriene nærmere.

2) *Kreditsaldo i henhold til konto*

I «enhver kreditsaldo i henhold til konto» ligger det at alle typer kontoer med positiv saldo vil være dekket. Dette innebærer at en eventuell positiv saldo på kassekreditt- eller byggelånskonto også omfattes av innskuddsgarantien.

Hvorvidt innskuddet er gjort i norske kroner eller fremmed valuta er uten betydning. Også valutainnskudd vil være dekket av innskuddsgarantien. Dette fremgår indirekte av innskuddsgarantidirektivet art. 6 nr. 4 som forutsetter at innskudd kan være gjort i annen valuta enn det tilbakebetalingen skal skje i. Dette betyr også at innskudd i fremmed valuta ikke betyr at innskuddsgarantiordningen må utbetale garantien i samme valuta, se mer om dette nedenfor i avsnitt 4.1.3.

Det fremgår klart av finansforetaksloven § 19-3 første ledd første punktum at det ikke spiller noen rolle om innskuddet er tidsavgrenset. Det omfatter også innskudd på sparevilkår. En nærmere avgrensning i forhold til spareprodukt som anses som finansielle instrumenter er gjort i § 19-3 tredje punktum, se nedenfor i avsnitt 3.1.3.

Av § 19-3 første ledd første punktum følger det også at renter som er opptjent, men ikke er forfalt og tilgodehavende etter oppdrag om betalingsoverføring og andre vanlige betalingstjenester anses som innskudd. Dette er behandlet nærmere i avsnitt 3.1.4. og 3.1.5.

Kravet til «i henhold til konto» innebærer at vanlige gjeldsbrev utstedt av banken ikke vil være omfattet, fordi dette normalt dekker et låneforhold som er ledd i bankens ordinære innlånsvirksomhet.

3) *I et medlemsforetak*

Hvilke banker som har plikt til å være medlem av innskuddsgarantiordningen fremgår av finansforetaksloven § 19-2. Dette er:

- Banker som har hovedsete her i riket. Det vil si at de driver sin virksomhet basert på tillatelse fra norske myndigheter. Det spiller ingen rolle om bankens eventuelle morselskap er norsk, eller om banken inngår som en del av et utenlandsk konsern.
- Medlemskapet for banker med hovedsete her i riket, vil også omfatte virksomhet som disse driver i andre EØS-stater gjennom filialetableringer i disse statene.
- Banker som har hovedsete i annen EØS-stat som driver filial her i riket, kan bli medlem av innskuddsgarantiordningen for den delen av garanterte innskudd som ikke dekkes av innskuddsgarantiordningen i hjemstaten, se nærmere nedenfor i avsnitt 3.3.5.
- Banker med hovedsete i stat utenfor EØS som driver virksomhet gjennom filial her i riket skal som utgangspunkt være medlem av innskuddsgarantiordningen med mindre det kan dokumenteres at hjemstatens garantiordning gir den samme dekningen.

Hvilke innskudd som anses gjort i filial, følger av finansforetaksforskriften § 19-3 annet ledd. Dette er innskudd foretatt av innskytere i filialen og innskytere som har naturlig tilknytning til filialen. Ved tvilstilfeller skal Finanstilsynet avgjøre spørsmålet.

4) *Som lyder på navn*

Kravet til at en konto skal lyde på et navn innebærer at det skal være en navngitt person som har et ubetinget krav mot banken. Denne personen kan både være en fysisk person eller et foretak. Som en motsats til dette

kravet følger det av unntakslisten i § 19-3 annet ledd bokstav f) at innskudd fra innskyter med ukjent identitet ikke vil anses som kvalifisert innskudd.

Det følger også av finansavtaleloven §§ 3-9 første ledd og 3-12 annet ledd at avtaler om konto skal være skriftlig, og inneholde navn og adresse samt fødselsnummer eller organisasjonsnummer på kunden, og enhver som disponerer en eventuell konto. Dersom ikke fødselsnummer eller organisasjonsnummer eksisterer skal fødselsdato eller annen entydig identifikasjon benyttes.

Krav til identifikasjon av innskytere følger også etter hvitvaskingsreglene.

Dette innebærer også at obligasjoner og sertifikater som gjeldsinstrumenter ikke vil være omfattet av garantiordningen. Dette følger også av opplistingen av unntak i § 19-3 annet ledd, se nedenfor avsnitt 3.1.3.

5) Som kan kreves tilbakebetalt

Dette kriteriet følger både av lovens § 19-3 første ledd første punktum, men også av første ledd siste punktum der det fremgår at «som innskudd regnes heller ikke kreditsaldo med hovedstol som ikke pliktes tilbakebetalt til pålydende verdi».

Av finansavtaleloven kapittel 4 følger det at kontohaver kan bruke konto og betalingsinstrument til innskudd, uttak og andre betalingstransaksjoner i samsvar med rammeavtalen. Retten til uttak og bruk til betalingstransaksjoner innebærer at banken har en tilbakebetalingsplikt.

Det vil i utgangspunktet være diskvalifiserende at innskyter ikke selv kan bestemme når banken skal tilbakebetale innskuddet. Innskudd med bindingstid (fastrenteinnskudd) vil imidlertid være dekket av innskuddsgarantiordningen med det beløp som faktisk er innestående på konto samt opptjente renter på tidspunktet myndighetene treffer vedtak som nevnt i finansforetaksloven § 19-5, se nedenfor i avsnitt 4.1.1. Adgangen til å tilby kundene innskudd med fastsatt oppsigelsestid og bindingstid, er fastsatt i finansavtaleloven § 4-44 første ledd.

3.1.3 Unntak i loven

1) Oversikt

I finansforetakslovens kap. 19 er det flere avklaringer mht. hvilke typer innskudd som faller utenfor innskuddsgarantiordningen enn det som fulgte av tidligere kap. 19 i finansforetaksloven og av banksikringsloven. Dette bl.a. som følge av at innskuddsgarantidirektivet i art. 5 nr. 1 har en liste over innskuddstyper som ikke skal anses som kvalifiserte innskudd. Denne listen er gjennomført i finansforetaksloven § 19-3 annet ledd. Lovgiver har videre foretatt enkelte avklaringer mht. typer av innskudd som faller utenfor, og som tidligere var avklart gjennom praksis. Enkelte av disse unntakene er allerede berørt som eksempler knyttet til forståelsen av grunnvilkårene for innskudd ovenfor i avsnitt 3.1.2. Nedenfor gjennomgås listen av unntak i § 19-3 annet ledd med enkelte kommentarer knyttet til det enkelte punkt.

2) Kreditsaldo i henhold til finansielle instrumenter som eksisterte før loven trådte i kraft

Av § 19-3 første ledd første punktum følger det at innskudd på sparevilkår (spareprodukter) i utgangspunktet er omfattet av innskuddsgarantiordningen. Dette omfatter imidlertid ikke kreditsaldo knyttet til finansielle instrumenter som nevnt i [verdipapirhandelloven § 2-2](#). Dette følger av tredje punktum som innebærer at spareprodukter som utgjør en kreditsaldo knyttet til slike finansielle instrumenter ikke regnes som innskudd med mindre de eksisterte før loven trådte i kraft. Det vil si før 01.01.19. Unntaket er en gjennomføring av

innskuddsgarantidirektivet art. 2 nr. 3 bokstav a) og må ses i sammenheng med kravet om plikt til å tilbakebetale hovedstol. Siden dekningen av slike avtaler bare gjelder spareprodukter som allerede eksisterte ved ikrafttredelse vil dekningen av slike produkter reduseres over tid.

Det bemerkes at unntaket etter sin ordlyd gjelder *et spareprodukt* som eksisterte før loven trådte i kraft. Dette reiser spørsmål om avgrensning av avtalemassen innenfor det enkelte produkt som skal dekkes. Innenfor et og samme spareprodukt inngås det avtaler med kunder løpende. Siden unntaket er knyttet til eksistensen av et spareprodukt, og ikke til eksistensen av den enkelte avtale, kan det reises spørsmål om alle avtaler som inngås innenfor et slikt produkt skal gis dekning selv om avtalene er inngått etter lovens ikrafttredelse.

Avgrensningen er imidlertid koblet til at «instrumentet er et spareprodukt som eksisterte før loven trådte i kraft og som er registrert på navngitt person eller omfattet av et innskuddsbevis». Koblingen til «instrumentet», navngitt person eller et innskuddsbevis tilsier at det er den enkelte avtale som må ha eksistert før 01.01.19 for å være dekket.

3) Innskudd som en annen kredittinstitusjon har for egen regning og risiko

Unntaket i annet ledd bokstav a) er en videreføring av tidligere regler, og bestemmelsen er begrunnet i at slike institusjoner selv kan vurdere risikoen ved sine plasseringer, se [Ot.prp. nr. 63 \(1995-96\)](#) s. 18. Unntaket er begrenset til innskudd for kredittinstitusjonenes egen regning og risiko. Innskudd på vegne av klient eller tredjepart er dermed ikke unntatt. Forutsetningen er at denne klienten eller tredjeparten kan identifiseres. Dersom dette ikke er mulig, vil unntaket fra dekning i annet ledd bokstav f) om innskudd fra innskytere med ukjent identitet, komme til anvendelse, se punkt 8) nedenfor i dette avsnittet.

4) Innskudd av ansvarlig kapital

Dette unntaket i annet ledd bokstav b) er også en videreføring av tidligere rett, se [Ot.prp. nr. 63 \(1995-96\)](#) s. 18. Dette er innskudd som etter sin art inneholder en helt annen forventet risiko enn vanlige innskudd. Tilbakebetaling beror også på et helt annet avtalegrunnlag.

5) Innskudd av utbytte ved transaksjoner i strid med hvitvaskingsreglene

Annet ledd bokstav c) er en videreføring og utbygging av tidligere § 19-9 fjerde ledd, se [NOU 2016: 23](#) s. 128 og [Ot.prp. nr. 63 \(1995-96\)](#) s. 18. Unntaket er begrenset til innskudd som er utbytte ved transaksjoner som etter rettskraftig dom er i strid med lovgivningen om hvitvasking av penger eller finansiering av terrorvirksomhet, se lov 1. juni 2018 nr. 3 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven) med tilhørende forskrifter. Det ville være i strid med alminnelig rettsoppfatning om innskuddsgarantiordningen skulle dekke slike innskudd.

6) Innskudd fra andre finansforetak enn kredittinstitusjoner

Unntaket i bokstav d) er en videreføring av tidligere rett, men i noe mer presisert form. Annet ledd bokstav d) og g) er det etter sin ordlyd overlappende, da forsikrings- og pensjonsforetak etter finansforetaksloven § 1-3 inngår i definisjonen av finansforetak. I forhold til innskuddsgarantiordningens dekningsområde fant lovgiver det imidlertid hensiktsmessig å skille mellom forsikrings- og pensjonsforetak og de øvrige finansforetakene, se [NOU 2016: 23](#) s. 128.

Finansforetakene som omfattes av unntaket i bokstav d) er dermed bl.a. betalingsforetak, holdingforetak og annet morselskap i finanskonsern, jf. finansforetaksloven § 17-6.

Ordlyden i bokstav d) og g) avgrenser ikke mot andre innskudd enn innskudd for egen regning og risiko, slik det fremgår i bokstav a). En naturlig språklig forståelse lagt til grunn tilsier da at unntakene i bokstav d) og g) skulle gjelde for alle typer innskudd fra slike foretak (også klientmidler). I forarbeidene ([NOU 2016: 23](#)) fremgår det

imidlertid på side 128: «Etter bokstav a) er innskudd fra en annen kredittinstitusjon for egen regning og risiko unntatt. Unntaket er en videreføring av finansforetaksloven § 19-4 første ledd i.f., jf. Ot.prp. nr. 63 (1995– 96) side 19 hvor vilkåret om at slike innskudd må være foretatt for egen regning og risiko, fremgår. Innskudd på vegne av klient eller tredjepart er derfor ikke unntatt, se også direktivet artikkel 7 nr. 3. Det samme må legges til grunn for innskudd fra foretak som nevnt i bokstavene d) og e).»

Forarbeidenes konklusjon støttes også av reelle hensyn. Det finnes ingen gode grunner for å skille mellom klientmidler hos en kredittinstitusjon vs. klientmidler plassert hos et annet finansforetak.

7) Innskudd fra verdipapirforetak, verdipapirfond og andre foretak for kollektiv investering

Bestemmelsen er i det vesentlige en videreføring av tidligere bestemmelse i finansforetaksloven § 19-9 tredje ledd. I forarbeidene begrunnes unntaket med at slike foretak er underlagt andre beskyttelsesordninger. Denne begrunnelsen fremgår også av innskuddsgarantidirektivet i fortalens pkt. 22. Verdipapirforetakenes sikringsfond dekker krav som skyldes et verdipapirforetaks manglende evne til å betale tilbake midler som investorene har til gode eller eier, og som oppbevares på deres vegne i forbindelse med investeringsvirksomhet. Ordningene dekker imidlertid ikke tap som følge av konkurs i en bank hvor investerings-selskapet har plassert midler.

Således er det naturlig at innskudd i bank som gjøres av verdipapirforetaket på vegne av klient eller tredjepart ikke er omfattet av unntaket i § 19-3 (2) g). De samme hensynene gjør seg gjeldende for denne type innskudd som for tilsvarende innskudd iht. bokstav d) og e).

8) Innskudd fra innskyter med ukjent identitet

Bestemmelsen i bokstav f) gjennomfører innskuddsgarantidirektivets art. 5 nr. 1 bokstav f). Kravet om identifisering kan imidlertid også utledes av definisjonen av «innskudd» i § 19-3 første ledd om «en konto som lyder på navn», se ovenfor i avsnitt 3.1.2.

I forarbeidene NOU 2016: 23 s. 129 er det presisert at kravet til identitet ikke er knyttet til noe særskilt tidspunkt. Identiteten kan bli kjent på et senere tidspunkt enn når f.eks. Finanstilsynet har fastslått at medlemsforetaket er ute av stand til å tilbakebetale innskudd som er forfalt til betaling, se avsnitt 4.1.1 nedenfor.

9) Innskudd fra forsikrings- og pensjonsforetak

Unntaket for innskudd fra forsikrings- og pensjonsforetak må ses i sammenheng med § 19-3 tredje ledd som er omtalt nedenfor i avsnitt 3.1.7.

Unntaket omfatter livsforsikringsforetak, skadeforsikringsforetak, kredittforsikringsforetak, pensjonsfond, samt holdingforetak og annet morselskap i forsikringskonsern. Også her vil innskudd eller innbetalinger på vegne av klientmidler eller på vegne av tredjeparter omfattes av garantiordningen da disse ikke er i forsikrings- eller pensjonsforetak for egen regning og risiko, se ovenfor under punkt 3).

10) Innskudd fra offentlig myndighet

Unntaket i bokstav h) om innskudd fra offentlig myndighet kom inn i den nye lovgivningen som følge av behovet for gjennomføring av innskuddsgarantidirektivets krav. Tidligere fulgte dette unntaket av tolkning av lovgivningen, så noen reell endring i forhold til tidligere praksis er ikke dette.

Hva som skal ansees å være offentlig myndighet er imidlertid ikke helt klart. Begrepet offentlig myndighet må avgrenses mot kommersielle virksomheter, uavhengig av graden av statlig/kommunalt eierskap. Mens offentlige myndighetsorganer, slik som stat, fylke og kommune åpenbart vil falle innenfor definisjonen, er det noe mer uklart om andre organer som utfører offentlige oppgaver, slik som skoler, sykehus med mer også skal omfattes. Som hovedregel er skoler, sykehus og andre offentlige institusjoner registrert i Brønnøysund under sektorkode 6100, som ikke er dekket av innskuddsordningen. Det kan reise spørsmål om tilsvarende unntak bør gjelde private organisasjoner som utøver offentlige oppgaver, slik som private skoler og barnehager eller private

sykehus. Som hovedregel er slike organisasjoner registrert som aksjeselskap eller evt. ideelle organisasjoner, som dermed ansees dekket.

I en konkret vurdering av hvilke organer som skal ansees å utøve offentlig myndighet er det naturlig å se hen til forvaltningslovens definisjon av forvaltningsorganer. Iht. forvaltningslovens § 1 følger det at private organers virksomhet faller som alminnelig utgangspunkt utenfor lovens rekkevidde. Der private institusjoner opptrer direkte på vegne av myndighetene eller er under nær kontroll og driver med direkte økonomisk eller annen formell støtte fra myndighetene kan virksomheten få et så klart preg av å være offentlig at det kan være spørsmål om reglene bør gjelde tilsvarende for slike private virksomheter. Videre følger det av § 1 første punktum at et privat organ ansees å utøve offentlig myndighet når det treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrifter.

11) Fordringer etter foretakets gjeldsinstrumenter, gjeldsbrev og vekselforpliktelser

I annet ledd bokstav i) er fordringer etter gjeldsinstrumenter, gjeldsbrev og vekselforpliktelser som banken her utstedt unntatt fra dekning i innskuddsgarantiordningen. Dette ville for øvrig fulgt av en tolkning av definisjonen av innskudd da slike fordringer ikke oppstår i henhold til konto, se ovenfor i avsnitt 3.1.2 pkt. 2).

3.1.4 Renter som ikke er forfalt og alternative avkastningsformer

1) Normalt påløper det renter på innskudd. Av finansavtaleloven § 3-28 bokstav c) følger det at kunden, før inngåelse av en rammeavtale, skal få opplysninger bl.a. om rentesatsene og vekslingskursene som skal benyttes, eller dersom det benyttes en referanserentesats eller referansevekslingskurs, beregningsmetoden for den faktiske renten og den relevante dato og indeks eller grunnlag for fastsetting av slik referanserentesats eller referansevekslingskurs. Selve rammeavtalen skal også inneholde disse opplysningene, jf. finansavtaleloven § 3-12 første ledd. Ved endringer i rentesatsene skal kundene varsles på forhånd, jf. finansavtaleloven §§ 3-13 annet ledd og 3-15.

Det følger videre av finansavtaleloven § 4-20 første ledd i at banken bl.a. minst en gang i året skal sende kunden informasjon om rente- og gebyrsatser for alternative typer kontoer banken tilbyr. Det kan også i rammeavtalen for kontoen bestemmes at kunden skal ha kontoutskrift minst hver måned, jf. finansavtaleloven § 4-19 første ledd.

I finansforetaksloven § 19-3 første ledd første punktum er det nå sagt uttrykkelig at renter som ikke er forfalt regnes som innskudd. Dette betyr at renter som er opptjent, men som ikke er utbetalt skal regnes med. Kapitaliserte renter er godskrevet kundens konto og er dermed allerede med i det som er «kvalifisert innskudd». Dekning av rente er begrunnet i behovet for å ivareta tillitt til innskuddskonto som en trygg plasseringsform. At påløpte, men ikke forfalte, renter skal omfattes følger av innskuddsgarantidirektivet art. 7 nr. 7.

2) Flere banker har innskudd hvor det ikke påløper vanlig rente, men hvor det i stedet beregnes en avkastning knyttet til indeks, typisk en aksjeindeks eller en råvareindeks. Dette er indekserte innskudd eller bankinnskudd med aksjeavkastning (BMA). I NOU 2016: 23 s. 127 er det lagt til grunn slike innskudd vil være omfattet av innskuddsbegrepet i den grad de skal tilbakebetales med pålydende verdi.

I forhold til hva som skal anses som «pålydende verdi» i slike tilfeller, viser Banklovkommisjonen i NOU 2016: 23 s. 127 til at det her er naturlig å se hen til hva banken har bokført som innskudd fra kunden på det aktuelle tidspunktet (dvs. tidspunktet innskuddet blir utilgjengelig), og hva som er oppgitt i kontooppgave til kunden. Et eventuelt avkastningskrav vil i tilfelle regnes som et alminnelig dividendekrav mot bankens administrasjonsbo før avkastningen er kreditert kontoen. Den forventede avkastning (som ennå ikke er godskrevet kontoen) kan i slike tilfelle ikke sidestilles med opptjent rente.

3.1.5 Tilgodehavende etter oppdrag om betalingsoverføring

Det er også i finansforetaksloven § 19-3 første ledd første punktum sagt uttrykkelig at tilgodehavende etter oppdrag om betalingsoverføring og andre vanlige betalingstjenester regnes som innskudd.

Bakgrunnen for å la fordringer som springer ut av et betalingsoppdrag være omfattet av innskuddsgarantiordningen, er hensynet til opprettholdelse av kundenes alminnelige tillit til betalingssystemene og bankenes betalingsformidlingstjenester. Det ville ramme for tilfeldig og urimelig om innskuddsgarantien ikke skulle dekke fordringer som midlertidig er under transport fra betaling til betalingsmottaker som følge av et betalingsoppdrag, se NOU 2016: 23 s. 127.

Garantien dekker alle typer overføring, herunder beløp som er kontant innbetalt for utbetaling til mottaker. Det legges derfor til grunn at også overføring som skjer gjennom *betalingsfullmektig* i form av enkelt belastning eller direktebelastningsfullmakt vil omfattes av garantien. Noe annet ville være en diskriminering i forhold til disse tjenestene sammenlignet med betalingsoppdrag direkte gjennom bankens betalingssystemer. Det vises til forskrift 18.02.2019 nr. 152 om betalingstjenester og merknader til forslag til ny finansavtalelov §§ 4-2 og 4-3 i Prop. 92 LS (2019-2020).

Dersom vi ser litt nærmere på andre betalingstjenesterså er *bankremisser og bankutstedte utbetalingsanvisninger* i dag lite i bruk, men de forekommer bl.a. i forhold til utbetaling av sosialbidrag til personer som ikke har bankkonto. Et vilkår for at innskudd skal være dekket er, som det fremgår ovenfor, at det må være en navngitt person som har en ubetinget fordring mot banken. Bankremisser og bankutstedte utbetalingsanvisninger er rettslig sett å betrakte som ubetingede fordringer mot utstederbanken. I arbeidsgruppens rapport fra 2005 ble det lagt til grunn at denne type fordringer som hovedregel vil være dekket av innskuddsgarantien. Det ble lagt vekt på at formålet med bruken av disse instrumentene er å bistå kunden i betalingsformidlingsøyemed. At en bankremisse er et omsetningsgjeldsbrev som i utgangspunktet faller utenfor innskuddsbegrepet, ble ikke ansett som avgjørende. I dag er nok problemstillingen mindre aktuell, men løsningen må være den samme om spørsmålet reiser seg.

I forhold til utstedte kontobaserte betalingsinstrumenter, f.eks. *sjekker*, som nå er et svært sjeldent betalingsmiddel, hvor kontoen ennå ikke er belastet på det tidspunkt betalers bank settes under administrasjon, mente arbeidsgruppen i 2005 at dette ikke var å anse som tilgodehavende etter oppdrag om betalingsoverføring. Betaler vil imidlertid få dekket sitt eventuelle tap av innskudd på den aktuelle konto etter de vanlige innskuddsgarantiregler. Den som har mottatt sjekken som betaling, må kreve alternativt oppgjør fra betaler. Sjekken som betalingsmottaker har fått, er ikke en fordring på banken.

Av andre vanlige betalingstjenester trakk arbeidsgruppen i sin rapport fra 2005, frem *kontanter som innleveres i nattsafe*. Arbeidsgruppen mente dette var dekket under innskuddsgarantien. Det er neppe grunnlag for å vurdere annerledes etter det nye regelverket. Tilsvarende må gjelde for *kontanthåndtering i butikk*.

Dropsafe er et mer moderne alternativ til nattsafe. Dropsafe er en egen safe hvor kontantene sikres i egne lokaler. Tjenesten er koblet til en operatør som sikrer at automaten er operativ og at veksler er tilgjengelig. Pengene som puttes inn i safen sørger operatøren for er på konto innen kort tid gjennom daglig avregning av kontantomsetningen. Oppgjøret avstemmes automatisk mot banken. Kontantene som legges i dropsafen er operatørens eie, og faller dermed utenfor innskuddsgarantiordningen inntil pengene er satt inn på kundens konto. Frem til dette er kontantene i safen operatørens risiko.

3.1.6 Aksjesparekonto (ASK)

En aksjesparekonto er en type konto som benyttes ifm. kjøp og salg av aksjefond. Aksjesparekonto kan tilbys av bank, verdipapirforetak eller forvaltningsforetak for verdipapirfond. I forbindelse med etablering av aksjesparekontoen etableres det også en ASKbankkonto for å kunne ta ut penger av aksjefondet uten å realisere aksjer eller for å flytte midler til/fra aksjesparekontoen eller mellom fond. Gevinst vil kunne plasseres på denne kontoen før denne reinvesteres i nye aksjefond eller tas ut. Dette er en bankkonto som er sperret for annen bruk.

Det brukes en egen konto for dette formålet for å ikke utløse gevinstbeskatning. Dette utløses først ved uttak fra kontoen.

Når pengene er plassert på en ASK-bankkonto er spørsmålet om dette er å anse som et kvalifisert innskudd eller om det faller utenfor innskuddsgarantiens dekningsområde. Kontoen vil til enhver tid har en kreditsaldo som til dels kan variere mye avhengig av hvilke plasseringer som er gjort i aksjefond.

Det forutsettes her at kontoen er i et medlemsforetak i innskuddsgarantiordningen. Midlene på kontoen skal enten brukes ved nye investeringer i aksjefond eller ved at midlene tas ut. Beslutning i denne sammenheng ligger hos innskyter dvs. eier av aksjesparekontoen.

Tilbakebetalingskriteriet synes også derfor å være oppfylt. Ut ifra en vurdering av grunnvilkårene for «innskudd» er disse som oppfylt på lik linje med andre typer innskuddskonti.

Det mest vanlige oppsettet frem til nylig har vært at aksjesparekontoen opprettes i innskyterens navn. I nyere tid har man imidlertid sett en utvikling der finansforetak, kredittforetak, verdipapirforetak og andre som tilbyr slike konti foretrekker et klientkonto-oppsett. Dette begrunnes med administrativ forenkling. For sluttkunden vil oppsettet se helt likt ut, ved at kunden til enhver tid kan logge inn å sjekke størrelsen på egen innskudds beholdning.

Basert på det som er sagt overfor i pkt. 3.1.3 6) og 7) om at unntaket i finansforetaksloven § 19-3(2) ikke kommer til anvendelse når innskuddet fra slike foretak ikke er gjort for egen regning, så vil en ASK-løsning som er satt opp som en klientkonto-løsning ha krav på dekning på lik linje med ASK konto som er opprettet i kundens navn. Dette forutsetter dog at vilkårene for klientkontoen er oppfylt, herunder at de underliggende innskyterne kan identifiseres.

Det kan stilles spørsmål om en utbetaling fra Bankenes sikringsfond medfører beskatning. Ved tilsvarende spørsmål som omhandlet BSU, fikk Bankenes sikringsfond en uttalelse i et brev fra skatteetaten om at beskatning ikke ville utløses hvis kunden satte inn beløpet mottatt fra Bankenes sikringsfond på tilsvarende konto i ny bank uten ugrunnet opphold.

Mottakerbanken er imidlertid avhengig av informasjon fra boet for å kunne registrere kontoen korrekt. Det legges til grunn at tilsvarende gjelder for ASK.

3.1.7 Pensjonssparing²

Etter § 19-3 annet ledd bokstav g) omfattes ikke innskudd fra forsikrings- og pensjonsforetak, herunder pensjonsfond av innskuddsgarantiordningen. Dette på samme måte som innskudd fra andre finansforetak. Dette innebærer at kollektive og individuelle pensjonsordninger som er etablert i f.eks. forsikringsselskaper etter lov om foretakspensjon og lov om innskuddspensjon ikke er dekket av innskuddsgarantiordningen. Dette selv om forsikringsselskapet har et innskudd i en medlemsbank. Det anses i denne forbindelse som sikker rett at forsikringskunden/den ansatte både ved innskuddspensjon og ytelsespensjon kun har en fordring mot forsikringsselskapet/pensjonsforetaket og ikke en segregert andel av forsikringsselskapets aktiva, herunder innskudd i medlemsbank.

Innskuddspensjonsordninger kan etter regelverket også tilbys av en medlemsbank eller et forvaltningsforetak for verdipapirfond. På det nåværende tidspunkt er det ingen medlemsforetak som tilbyr slike produkter. For forvaltningsforetak for verdipapirfond og verdipapirfond som disse forvalter, er det gjort unntak fra dekning for innskudd etter finansforetaksloven § 19-3 (2) bokstav e).

I finansforetaksloven 19-3 (3) er det gjort et unntak fra § 19-3 (2) for «innskudd av midler som er knyttet til individuelle eller kollektive tjenestepensjonsordninger for små og mellomstore bedrifter». Det er noe uklart hva dette unntaket, som gjennomfører en opsjon i innskuddsgarantidirektivet, er ment å dekke. Unntaket kom inn sent i forbindelse med prosessen med innskuddsgarantidirektivet og direktivets forarbeider gir liten veiledning.

I NOU 2016: 23 s. 129 anså Banklovkommisjonen unntaket som en hensiktsmessig ordning. Det er imidlertid understreket at unntaket dreier seg om innskudd i medlemsforetak og således ikke eksempelvis i pensjonskasser. Det er således ikke nok at det er midler knyttet til pensjonsordninger, men midlene i pensjonsordningene må være plassert i en medlemsbank. I Prop. 159 L (2016-2017) har departementet nøydt seg med å vise til Banklovkommisjonens merknader.

Basert på merknadene i NOUen, og sammenhengen med regelverket forøvrig, er det naturlig at å anse at unntaket gjelder individuelle eller kollektive tjenestepensjonsordninger utenfor lov om innskuddspensjon og lov om foretakspensjon, og som ikke er administrert/forvaltet av et forsikringsforetak eller forvaltningsforetak for verdipapirfond, men hvor tjenestepensjonsordningen er strukturert «over driften» i arbeidsgiverforetaket, og hvor det i tillegg må være avsatt innskudd i bank for å dekke opp denne pensjonsforpliktelsen. Bankenes sikringsfond er ikke kjent med at det eksisterer slike ordninger i Norge, noe som antas å henge samme med at slike eventuelle pensjonsordninger ikke vil ha de skattefordelene som regulerte pensjonsordninger har. Unntaket antas således ikke å ha praktisk betydning i Norge for innskuddsgarantiordningens del.

3.1.8 Skattetrekkmidler

I NOU 2016: 23 s. 127 drøfter Banklovkommisjonen om innbetaling av skattetrekkmidler skal anses som innskudd og dermed anses som omfattet av innskuddsgarantiordningen. Banklovkommisjonen viser til at arbeidsgivere etter skattebetalingsloven har plikt til å opprette en særskilt skattetrekkkonto for innbetaling av forskuddstrekk iht. arbeidstakeres skattekort. I det øyeblikk det er foretatt en innbetaling til kontoen har ikke arbeidsgiver disposisjonsrett over midlene utover at påløpte renter skal tilføres arbeidsgiver. Det er således ingen tilbakebetalingsplikt av midlene. Samtidig har heller ikke kemneren tilgang til midlene på kontoen før fastsatt forfallsdato. Kemneren har imidlertid en lovbestemt panterett i innestående på kontoen til enhver tid. Det følger også av skattebetalingsloven § 5-12 første ledd at slike trekk tilhører skatte- og avgiftskreditorene.

Banklovkommisjonen legger til grunn at det dreier seg om en fullført og oppgjort innbetaling til skattetrekkkontoen, og at slike midler ikke kan anses som innskudd etter lovutkastet. Skattetrekkmidler innbetalt til en skattetrekkkonto vil dermed ikke være omfattet av innskuddsgarantiordningen.

3.1.9 E-penger

I NOU 2016: 23 s. 127 er det lagt til grunn at mottak av betalingsmidler for å utstede elektroniske penger ikke regnes som innskudd etter det norske innskuddsbegrepet, jf. innskuddsgarantidirektivet formålsparagraf 29.

3.2 Hvem er innskytere?

3.2.1 Problemstilling

Når det er avklart om innskuddet er kvalifisert, det vil si at innskuddet etter sin art er dekket av innskuddsgarantiordningen, må det avklares hvem som er innskyter. Dette for å sikre at garanti ikke utbetales til feil person. Dette betyr at riktig rettighetshaver til innskuddet må pekes ut.

Det følger av finansforetaksloven § 19-1 annet ledd bokstav a) at innskuddsgarantiordningen skal bidra til finansiell stabilitet ved «å sikre at innskudd ... blir utbetalt til innskyterne» [Vår understrekning.]

Nærmere regler om dette er ikke inntatt i finansforetaksloven, men i forskriftshjemmelen i § 19-4 fjerde ledd er det lagt til grunn at departementet kan gi nærmere regler om hvem som skal regnes som en innskyter. I finansforetaksforskriften § 19-8 er det gitt slik avklaring for tilfeller hvor flere personer har en felles innskuddskonto.

3.2.2 Hovedregler og utgangspunkt

Et av grunnvilkårene for innskudd er som det fremgår ovenfor i avsnitt 3.1.2 pkt. 4), at kontoen skal lyde på navn. Som et klart utgangspunkt må det legges til grunn at den navngitte kontohaver godtas som den dekningsberettigede innskyter i forhold til innskuddsgarantiordningen. Normalt vil det ikke være aktuelt å avvike fra dette, selv om det skulle bli reist innvendinger fra en tredjepart som mener at vedkommende er rette eier av de aktuelle innskuddsmidlene.

I denne sammenheng er det ikke noen prinsipiell forskjell mellom privatpersoner og juridiske personer (bedrifter mv.). I utgangspunktet dekkes alle innskytere likt avhengig av om de faller inn under 2 mill. kroners begrensningen eller ikke, se nedenfor i avsnitt 3.3.

Det vanlige er at en innskuddskonto vil være registrert kun på én kontohaver i bankens kunderegister. I forhold til banken vil denne identifiserte og registrerte kontohaveren anses som innskyter i forhold til garantiordningen. Prinsippet om «én kontohaver – én innskyter» vil måtte danne utgangspunktet i de fleste kontoforhold. I slike tilfeller er det uproblematisk å konstatere hvem som er innskyter.

Det er ikke noe prinsipielt i veien for at flere personer registreres hos banken som kontohaver til samme konto, slik at flere kontohavere til den samme kontoen vil ha rettigheter i forhold til innskuddsgarantien. Hvor banken har identifisert og registrert to kontohavere til én konto, vil hver av dem måtte regnes som én innskyter og være dekket av innskuddsgarantien med inntil 2 mill. kroner hver med mindre denne begrensningen ikke gjelder. Dette følger at finansforetaksforskriften § 19-8 første ledd der det fremkommer: «*Har flere personer felles innskuddskonto, skal hver av dem regnes som en innskyter, og den enkeltes andel av creditsaldoen legges til grunn ved anvendelsen av grensene i finansforetaksloven § 19-4 første ledd*»

Dette innebærer at innestående på kontoen vil være dekket med antall innskytere ganger 2 mill. kroner.

Utgangspunktet må være at det som registreres i banken, i størst mulig grad skal være i overensstemmelse med de underliggende forholdene partene imellom. Det tilsier f.eks. at når to ektefeller eier innestående i sameie bør begge registreres som kontohavere. I slike tilfeller vil det ikke være noen god løsning om kontoen registreres på den ene ektefellen, mens den andre får disposisjonsrett. Her vil banken ha et ansvar for at registreringen gjenspeiler eierforholdet dersom banken er klar over at begge ektefeller er kontohavere.

Banken vil imidlertid ikke alltid være klar over hva som ligger i det underliggende forhold mellom partene. Løsningen med at kontoen registreres på den ene part, og den andre gis disposisjonsrett vil da kunne være forsvarlig om banken har grunn til å tro at partenes interesser kan ivaretas fullt ut på denne måten.

I finansforetaksforskriften § 19-8 første ledd siste punktum står det at når flere personer har rett til å disponere midler som omfattes av samme innskuddskonto, så skal også dette kunne gi rett til en individuell dekning etter finansforetaksloven § 19-4 første ledd.

Ut fra dette så vil man også kunne søke individuell dekning opptil 2 millioner selv om man kun er registrert som disponent til en konto, og ikke kontoeier. Disposisjonsrett til en konto er imidlertid ikke i seg selv tilstrekkelig. Personen må kunne påvise at han/hun er reell eier av (en del av) midlene på kontoen. Det er iht. bestemmelsens første punktum «den enkeltes andel av midlene» det kan kreves dekning for.

Det følger av finansavtaleloven § 3-9 (2) og § 3-12 (2) at en kontoavtale skal utpeke presist hvem som er kontohaver og tilsvarende enhver annen som skal disponere kontoen (disposisjonsberettiget), jf. § 4-2. Finansavtaleloven skiller således mellom hvem som er kontohaver og hvem som er disposisjonsberettiget. Et disponeringsforhold går ikke inn og endrer eiendomsrettighetene til et innskudd. Dette kan sammenlignes med å låne bort bilen. Låner får faktisk disposisjonsrett til bilen, men blir ikke eier av den. At banken har foretatt legitimasjonskontroll av den disposisjonsberettigede, medfører ikke at vedkommende blir kontohaver og får rettigheter i forhold til innskuddsgarantiordningen for pengene innestående på den aktuelle konto.

Siste punktum i finansforetaksforskriften § 19-8 første ledd «det samme gjelder når flere har rett til å disponere midler som omfattes av samme innskuddskonto» kan ikke forstås slik at det å være disponent er tilstrekkelig bevis for et eierforhold. Det kan imidlertid være en av flere faktorer som kontohaverne kan bruke som underlag for å bevise at kontoen har hatt flere eiere.

3.2.3 Klientkonto

Advokater, meglere, inkassatorer og andre som driver mellommannsvirksomhet skal etter lovgivningen holde klientens og egne midler atskilt. Dette gjøres ved at det opprettes en klientkonto. Etter tidligere regler ble den som opprettet klientkontoen i eget navn, det vil si advokaten eller eiendomsmegleren, å anse som innskyter i forhold til innskuddsgarantiordningen med mindre det ble etablert en egen klientkonto for hver klient.

I forhold til gjeldende rett kan det hentes veiledning på hvem som skal anses som innskyter i forhold til klientkontoer, fra innskuddsgarantidirektivets formålsparagraf pkt. 22, selv om dette punktet egentlig omtaler grensen for garanterte innskudd. Det fremgår der følgende: «Grænsen bør anvendes på hver enkelt identifiserbar indskyder.»

Det følger videre av innskuddsgarantidirektivet art. 7 nr. 3 om fastsettelse av de beløp som kan tilbakebetales: «*Er innskyteren ikke ubetinget berettiget til de beløp, der står på kontoen, er det den person, der er ubetinget berettiget hertil, som skal dækkes at garantiordningen, forudsat at den pågældende person er blevet identificeret eller kan identificeres ...*»

Dette svarer til departementets uttalelse i [Prop. 159 L \(2016-2017\)](#) s. 127 der det fremgår: «Den utvidede dekningen gjelder hvert enkelt innskudd som gjøres. Dette innebærer at for innskudd som blir gjort til klientkonto, f.eks. i forbindelse med boligsalg, gjelder den utvidede dekningen for hvert av innskuddene fra det tidspunktet det enkelte innskudd ble gjort.»

Selv om departementets uttalelse fremkommer i sammenheng med en vurdering av når innskudd skal anses som «midlertidig høye innskudd», se nedenfor i avsnitt 3.3.3, så er det liten tvil om at departementet her gir uttrykk for en oppfatning om at ved klientkonto må hver klient vurderes som innskyter.

En slik forståelse støttes også av reelle hensyn. Denne gruppen innskytere vil ikke selv ha kontroll på oppdragstakers valg av bank. Oppdragstagers interesse i forhold til klientkonto vil også i stor grad være kostnadsrelatert og ikke først og fremst knyttet til bankens soliditet. Siden midlene på klientkontoer i perioder kan være svært store og langt utover dekningsgrensen på 2 mill. kroner også i tilfeller som ikke er omfattet av den utvidede dekningen for midlertidige høye innskudd, vil en garanti på 2 mill. kroner knyttet til klientkonto som sådan gi uforholdsmessig lav sikkerhet for klientene.

Det bør legges til grunn at finansforetaksloven § 19-4 første ledd innebærer at hver enkelt klient med midler på klientkonto anses som innskyter. Dersom kunden har andre innskudd i samme bank så vil garantien på 2 mill. beregnes uavhengig av klientkontomidlene. Dette er fordi kunden ikke selv ikke har noen kontroll på (og kanskje heller ikke innsikt i) hvilken bank som benyttes for oppbevaring av klientkontomidlene.

For ordens skyld nevnes også at ved uklarhet i innskuddslistene som utleveres av banken så vil innskuddsgarantiordningen ha forlenget frist for å gjennomføre utbetalingen.

3.2.4 Meglede innskudd

Enkelte banker mottar iblant såkalte «meglede innskudd». Dette dreier seg som oftest om innskuddsmidler fra et annet finansforetak eller en megler, som gjør plasseringen på vegne av egne klienter.

Innskudd fra kredittinstitusjon eller andre finansforetak er som utgangspunkt ikke dekket av innskuddsgarantiordningen, jf. unntaket i § 19-3 (2)a). Dette unntaket er imidlertid avgrenset mot andre innskudd enn innskudd for kredittinstitusjonens egen regning og risiko. Innskudd på vegne av klient eller tredjepart er derfor ikke unntatt, se også direktivet artikkel 7 nr. 3.

3.2.5 Sameieforhold

Sameieforhold kan foreligge i forbindelse med en bankkonto i to prinsipielt forskjellige situasjoner.

I den ene situasjonen blir kontoen opprettet av et sameie som en eksisterende, juridisk person. Sameiet vil da som en enhet, anses som innskyter og få rett til dekning fra innskuddsgarantiordningen. Dersom én eller flere av sameierne er registrert som disponenter for kontoen vil ikke disse være å regne som innskytere, men som ordinære disposisjonsberettigede.

I den andre situasjonstypen er det to eller flere (fysiske eller juridiske) personer som oppretter konto sammen. I så fall er sameieforholdet noe som kun gjelder kontoen og midlene. Løsningen i disse situasjonene var tidligere noe mer uklar. Nå følger det av finansforetaksforskriften § 19-8 annet ledd at dersom kontoen er registrert på et partnerskap, forening eller lignende sammenslutning som ikke er en egen juridisk person, skal dette anses som innskudd fra én innskyter. Det er således sammenslutningen eller sameiet som sådan som har rettigheter i forhold til innskuddsgarantiordningen.

3.2.6 Konsernkontosystemer og kommunekontosystemer

Et konsernkontosystem består av en konsernkonto og en rekke underkontoer. Alle midlene gjenspeiles på hovedkontoen. Formålet med et slikt oppsett er å gi virksomheten en samlet oversikt over disponibel likviditet, og mulighet til å disponere denne likviditeten fra ulike registreringskontoer i konsernkontosystemet.

Saldoen på konsernkontoen utgjør netto mellomværende mellom morselskapet i konsernet og banken. Konsernkontoen er en funksjon av alle underkontoene. På underkontoene bokføres mellomværende mellom mor- og datterselskapene, og disse representerer ikke noe kontoforhold eller mellomværende med banken. Konsernkontosystemer kan også opprettes som flervaluta systemer. Et konsernkontosystem er dermed egentlig bare én konto i forhold til banken, nemlig kontoen til morselskapet i konsernet. Innestående på denne kontoen vil være dekket på vanlig måte.

3.2.7 Selvstendig enheter i større rettssubjekter

Også i de tilfeller hvor større rettssubjekter (bedrifter) har organisert sin virksomhet i mer eller mindre selvstendige enheter (f.eks. divisjoner og regionalkontorer), vil det kunne reises spørsmål om den enkelte enhet kan ses på som én innskyter i forhold til innskuddsgarantiordningen. Det avgjørende i denne vurderingen må være om enheten er et eget rettssubjekt eller ikke.

3.2.8 Enkeltpersonforetak

Dersom innehaveren av et enkeltmannsforetak har egne innskuddsmidler og foretakets innskuddsmidler i samme bank, oppstår spørsmålet om innehaveren og foretaket skal anses som én eller to innskytere. Enkeltmannsforetak, inklusive innehaveren, er én juridisk enhet. Enkeltmannsforetak kan ikke ha egen konkursbehandling uavhengig av innehaveren. Det legges derfor til grunn at foretaket og den fysiske personen vil måtte betraktes som én innskyter i relasjon til innskuddsgarantiordningen.

3.2.9 Depositum i leieforhold

Ved depositumkontoer i leieforhold vil leietaker etablere en konto på med depositumet som innskudd i eget navn. Kontoen vil være båndlagt i den forstand at depositumet ikke kan tas ut uten samtykke fra utleier. Kontoen er registrert i utleiers navn, og det er leietaker som blir innrapportert som eier av midlene/avkastningen til skattemyndighetene. Ved depositum har verken utleier eller leietaker full disposisjonsrett over kontoen.

Ved depositum kan det tenkes av utleier gjør gjeldende at mislighold av det underliggende leieforholdet gjør at innskuddsgarantien skal utbetales vedkommende og ikke leietaker. I en utbetalingssituasjon vil det være avgjørende at leietaker er registrert som kontohaver, men fra bankens side vil det samtidig bli innrapportert at kontoen er underlagt disposisjonsbegrensninger. Dette gjør at midlene ikke vil utbetales umiddelbart fra innskuddsgarantiordningen. Utbetaling vil avvente til samtykke er hentet fra utleier eller tvist mellom leietaker og utleier er løst.

3.3 Garanterte innskudd - hvor stor del av innskuddet er dekket?

3.3.1 Nærmere om lovens system

Som det fremgår ovenfor i avsnitt 3.1.1, skiller loven og innskuddsgarantidirektivet mellom kvalifiserte innskudd og garanterte innskudd. Mens kvalifiserte innskudd er innskudd som etter sin art kan dekkes av innskuddsgarantiordningen, så er garanterte innskudd den delen av kvalifiserte innskudd som garantiordningen faktisk sett har en plikt til å dekke. Det vil si den delen av innskuddet som innskuddsgarantiordning skal utbetale til innskyter.

Når det gjelder omfanget av den norske innskuddsgarantiordningens utbetalingsansvar, må det skilles mellom fire nivåer:

- 1) Utbetalingsansvar begrenset oppad til 2 mill. kroner
- 2) Utbetalingsansvar for hele innskuddet tidsbegrenset inntil 12 måneder
- 3) Utbetalingsansvar begrenset oppad til 100 000 euro
- 4) «Topping-up» ansvar for forskjellen mellom dekning i hjemstatens innskuddsgarantiordning og den norske innskuddsgarantiordningen

De to siste kategoriene er bare aktuelle der utenlandske banker er involvert, se nedenfor i avsnittene 3.3.4 og 3.3.5. For utbetalingsansvaret for andre innskudd er det helt avgjørende å skille mellom innskudd med begrenset garanti, se avsnitt 3.3.2, og innskudd som anses som såkalte midlertidig høye innskudd (forkortet THB = temporary high balance protection), se avsnitt 3.3.3.

3.3.2 Beløpsgrense på 2 millioner kroner

Det følger av finansforetaksloven § 19-4 første ledd at hovedregelen er at kvalifiserte innskudd er garantert opp til 2 mill. kroner per innskyter per medlemsforetak. Bestemmelsen er i hovedsak en videreføring av tidligere rett, se Prop. 159 L (2016-2017) s. 175, NOU 2016: 23 s. 130 og Ot. prp. nr. 63 (1995-96) avsnitt 2.5.1.2 i forhold til tidligere rett.

Metoden for å skille mellom innskudd med begrenset ansvar og midlertidig høye innskudd, er basert på at dersom ikke innskuddet faller innenfor de angitte rammene for midlertidig høye innskudd, er innskuddsgarantiordningens utbetalingsansvar begrenset oppad til 2 mill. kroner.

Garantinivået på 2 mill. kroner er en videreføring av tidligere garantinivå.

Innskuddsgarantidirektivet har egentlig et fullharmonisert garantinivå på 100 000 euro med mindre innskuddet faller inn under «midlertidig høye innskudd». Politisk sett jobbes det nå med å sikre at det norske garantinivået på 2 mill. kroner kan videreføres, og inntil videre vil dette nivået bli lagt til grunn.

Beregningen av maksimalt garantinivå skal etter § 19-4 første ledd skje «per innskyter per medlemsforetak». Det innebærer at grensen på 2 mill. kroner gjelder de samlede innskudd en innskyter har i et medlemsforetak. Dette gjelder uavhengig av antall innskudd og innskuddsvaluta. Dersom innskyter har flere kontoer i samme bank, skal disse legges sammen ved anvendelse av grensen. Som det fremgår ovenfor i avsnitt 3.2.2, skal videre hver person som har felles innskuddskonto anses som innskyter. De enkeltes andel av creditsaldoen skal da legges til grunn.

Den delen av de samlede innskudd som overstiger grensen på 2 mill. kroner, vil bli behandlet som en alminnelig fordring i administrasjonsboet, med prioritet bestemt av finansforetaksloven § 20-32.

Dersom flere banker i samme konsern er organisert som egne juridiske enheter, vil de være selvstendige medlemmer av innskuddsgarantiordningen. Grensen vil dermed gjelde for hver av disse bankene. En kunde som har innskudd i to banker, vil være dekket med inntil 2 mill. kroner i hver av dem.

En bank som anvender forskjellige merkenavn (som f.eks. ikke er uvanlig i en periode etter oppkjøp av en annen bank), vil utgjøre én bank i relasjon til innskuddsgarantien. Denne banken vil være en juridisk enhet selv om det opereres med flere merkenavn. Kunden vil dermed bare være dekket med inntil 2 mill. kroner totalt selv om innskuddene er knyttet til ulike merkenavn. I informasjon til innskyterne er det viktig at dette er tydelig, se nedenfor i avsnitt 4.2.

3.3.3 Midlertidig høye innskudd (Temporary High Balances («THB»))

1) Oversikt

Finansforetaksloven § 19-4 annet ledd gir midlertidig høyere eller utvidet dekning til en del særskilt angitte innskudd. Etter tidligere lovgivning kunne styret i Bankenes sikringsfond vedta utvidet dekning utover 2 mill. kroner i enkelttilfeller. De nye reglene gir innskyter krav på utvidet dekning i en del tilfeller. Det dreier seg om innskudd, herunder innskudd på klientkonto, som har sitt utspring i særskilte transaksjoner og utbetalinger eller innskudd som tjener et sosialt formål.

Det er i utgangspunktet Bankenes sikringsfond som avgjør om en søknad om THB skal innvilges eller ei. Det kan imidlertid være en idé å avstemme evt. innvilgning av THB med bobestyrer før utbetaling, for å sikre fondets superprioritet (i tilfelle det er uenighet om konklusjonen).

Regnes et innskudd som «midlertidig høye innskudd» skal innskuddsgarantiordningen dekke innskuddet i sin helhet. Den utvidede dekningen gjelder hvert enkelt innskudd som gjøres, se Prop. 159 L (2016-2017) s. 127. I en slik sammenheng blir det derfor nødvendig å skille mellom «midlertidige høye innskudd» på en konto og kreditsaldoen for øvrig på samme konto.

Den utvidede dekning i forhold til beløpsgrensen er midlertidig og begrenset til inntil 12 måneder. I punkt 2) nedenfor er det sett nærmere på denne fristen. De angitte innskudd som faller inn under den midlertidige dekningen er knyttet til tre alternative kriterier. Kort oppsummert er dette innskudd knyttet til avtaler om fast eiendom, innskudd som ivaretar sosiale hensyn og gjelder særlige livshendelser eller innskudd på grunnlag av utbetalt forsikringsytelse eller erstatning. Disse er omhandlet nærmere i punktene 3) til 5). Endelig er det i punkt 6) trukket frem en del tilfeller som kan være av særlig interesse i denne sammenheng.

Den utvidede dekningen følger av innskuddsgarantidirektivet, og den enkelte jurisdiksjon er gitt fleksibilitet til å vurdere om det skal innføres en beløpsgrense for dekningsgraden, samt fastsette en tidsmessig avgrensning. Foreløpig er det ingen særlige retningslinjer i EU knyttet til nærmere avgrensning av midlertidig høye innskudd. Resultatet vil bero på en individuell vurdering i de enkelte tilfeller. I NOU 2016: 23 s. 133 la Banklovkomisjonens til grunn at «formuleringene i bokstavene a) til c) er formodentlig vanskelig å undergi en konkret begrensende rettslig fortolkning, og vil således kreve at bankene har interne regler i forhold til merking av slike innskudd og fordringer. Det legges derfor til grunn at de avgrensings- og definisjonsspørsmål som kan oppstå i forhold til de ovennevnte tidsbegrensede unntatte innskudd, først og fremst vil kunne håndteres og avklares gjennom bestemmelsen i lovutkastet § 19-16 annet ledd tredje punktum [finansforetaksloven § 19-14 annet ledd annet punktum i endelig lov] hvor det fremgår at det særskilt kan kreves opplysninger om innskudd som omfattes av bestemmelsen her.» Se mer om merking nedenfor i avsnitt 3.4.

Ved krav om dekning som «midlertidig høye innskudd», vil Bankenes sikringsfond kreve dokumentasjon fra innskyter for å kunne vurdere i hvert enkelt tilfelle om kriteriene for full dekning er oppfylt. Bankenes sikringsfond vil dermed ikke automatisk følge bankenes eventuelle merking av midlertidig høye innskudd.

2) Et midlertidig vern

Dekningen av innskudd i sin helhet er etter § 19-4 annet ledd begrenset til «en periode på inntil 12 måneder». Dette er den maksimale perioden for utvidet dekning som innskuddsgarantidirektivet art. 6 nr. 2 åpner for. 12 måneder er valgt for å gi maksimalt vern for innskudd som har stor betydning og påvirkning for enkeltpersoners livssituasjon. Lovgiver har ansett 12 måneder som tilstrekkelig tid for innskyter til å finne en annen plassering av midlene evt. til at midlene er overført fra en advokats eller meglers klientkonto til rettighetshaver, se Prop. 159 L (2016-2017) s. 126-127.

Ordlyden bruker begrepet «inntil 12 måneder». Isolert sett kan ordet «inntil» indikere at det også kan være kortere. Den naturlige forståelsen av ordlyden antas likevel å være at ordet «inntil» ikke betyr annet enn at det markerer den absolutte tidsbegrensningen.

Det fremgår av forarbeidene at formålet med bestemmelsen er å gi innskyter tid til å vurdere hvordan han/hun ønsker å plassere midlene. Dette kan imidlertid ikke forstås slik at 12- månedersvernet blir avkortet ved at innskyter flytter midlene fra en konto til en annen, eller evt. til en annen bank. Så lenge det kan påvises at innskuddet har den nødvendige tilknytningen til f.eks. boligtransaksjonen eller at det kan identifiseres med innskuddet som ble gitt for å ivareta det aktuelle formålet så vil innskyter ha krav på full dekning i hele 12 måneders perioden.

Fristen på 12 måneder begynner å løpe fra det tidspunktet innskuddet blir gjort tilgjengelig for kunden første gangen (første konto det kommer inn på etter f.eks. et boligsalg, en konto som ikke nødvendigvis tilhører fallentbanken), eventuelt når innskuddet rettslig kunne overføres til andre. Det siste er særlig relevant i forhold til innskudd på klientkontoer. Dersom f.eks. et offentlig dødsboskifte strekker ut i tid, vil ikke fristen på 12 måneder begynne å løpe før innskuddet rettslig sett kunne vært utbetalt fra bobestyrers klientkonto til arvingene.

Det er selve innskuddet, som oppfyller kriteriene for midlertidig høye innskudd, som er omfattet av vernet i denne perioden, ikke hele kontoen som innskuddet eventuelt er satt inn på. Innskudd som innskyteren har i medlemsforetaket for øvrig vil være dekket iht. begrensningen på 2 mill. kroner.

Etter utløpet av 12 måneders perioden vil innskuddet i sin helhet gå tilbake til vanlig dekning. Det vil si at innskuddsgarantiordningen dekker inntil 2 mill. kroner per innskyter per medlemsforetak, se ovenfor i avsnitt 3.3.2.

3) Avtale om fast eiendom

Den første gruppen som etter finansforetaksloven § 19-4 annet ledd bokstav a) er underlagt midlertidig full dekning er når «innskuddet er foretatt i henhold til avtale om fast eiendom som gjelder erverv eller avhendelse av rett til private boliger eller fritidshus».

Begrunnelsen for at det skal gis full dekning for slike innskudd er bl.a. fordi privat bolig og fritidseiendom utgjør betydelige deler av vanlige menneskers totale midler. Mulighet for tap ved salg av slike formuesobjekter vil kunne skape betydelig usikkerhet.

Av ordlyden kan det utledes at det kun er innskudd knyttet til private boliger eller fritidshus som omfattes, ikke næringseiendom eller fast eiendom som brukes til andre formål. Grensen mellom hva som er privat bolig og hva som er næringseiendom er ikke nødvendigvis så klar.

Eiendom kan ha flere formål, f.eks. en gård som både utgjør privat bolig og næringsgrunnlag.

Tilsvarende kan private boliger utleies og dermed være et ledd i næringsvirksomhet.

Avgrensningen her vil måtte bero på en konkret vurdering utfra bestemmelsens formål. Særlig hvor innskyters private bolig inngår som en del av eiendommen vil forventningen om at slike innskudd er dekket av innskuddsgarantien kunne tilsi en romslig tolkning. En overdragelse av fast eiendom vil også kunne ha forskjellige formål på avhenders og kjøpers hånd. For selger kan avhendingen være ledd i næringsvirksomhet, f.eks. salg av leiligheter i et boligkompleks vedkommende har oppført. For erverver kan dette derimot være kjøp av privat bolig.

Det er krav om at innskuddet må være foretatt «i henhold til avtale om fast eiendom». Lest helt bokstavelig kan dette indikere at den aktuelle innskuddskontoen må fremkomme av den inngåtte boligkjøpsavtalen. Dette blir imidlertid av flere grunner en for rigid ordlydsfortolkning. Det er for det første ikke vanlig at verken kjøpers eller

selgers konto angis i en slik avtale. En megler angir et krav om at kjøper skal innbetale et gitt beløp meglers klientkonto en gitt tid i forkant av overdragelsen uten at megler normalt får oppgitt hvilken konto midlene skal komme fra. Hva som skal skje med overskytende del av kjøpesummen etter at evt. pantegjeld er innfridd, opplyses normalt av selger til megler på et eget skjema og er ikke en direkte del av det kontraktsforholdet som inngås mellom selger og kjøper. Lest i kontekst kan således ordlyden ikke tolkes snevert.

Det er en forutsetning at det er inngått en avtale om kjøp eller salg av privatbolig. For kjøper er det ikke tilstrekkelig at det er satt av kontomidler som skal benyttes til fremtidig boligkjøp. For selgers del må ordlyden forstås slik at kravet er at det må være et innskudd som stammer fra utbetalingen av oppgjør fra et konkret boligsalg. Innskuddet dekkes også selv om det har blitt flyttet fra f.eks. en meglerkonto/klientkonto i en bank og videre til kundens egen konto i en annen bank. Tidsfristen på 12 måneder løper dog fra første gang innskuddet/beløpet er mottatt og kreditert gjeldende innskyter for boligtransaksjonen.

4) Ivaretar sosiale hensyn og er knyttet til særlige begivenheter i en innskyters livsløp

Den andre gruppen innskudd som faller inn under midlertidige høye innskudd, er etter § 19-4 annet ledd bokstav b) når «innskuddet ivaretar sosiale hensyn og er knyttet til særlige begivenheter i en innskyters livsløp».

I de «sosiale hensyn» ligger det her at dette er situasjonen det enkelte individ ikke kan eller vanskelig kan unngå eller styre selv, og at man i stor grad er avhengig av å ha pengene som er involvert i situasjonen på en bankkonto i kortere eller lengre tid. Dette er innskudd hvor det vil få ekstra store konsekvenser for innskyter om innskuddene blir utilgjengelige.

Det foreligger ingen legaldefinisjon av «særlige begivenheter i en innskyters livsløp» eller «særlig livshendelse». I lovteksten nevnes en del begivenheter som typisk vil kvalifisere som en «særlig livshendelse». Dette er ekteskap, samlivsbrudd, avslutning av arbeidsforhold, herunder pensjonering og nedbemanning, uførhet eller død. Denne opplistingen kan ikke oppfattes som uttømmende, og det kan være flere begivenheter som anses som særlige i en innskyters livsløp. Opplistingen gir imidlertid en veiledning på hvor alvorlig en hendelse bør være før den anses som en «særlig livshendelse». Det er hendelse som innskyter i liten grad styrer over selv. Noen eksempler på dette er drøftet nedenfor i punkt 6).

Når det gjelder samlivsbrudd så dekker dette både skilsmisse og opphør av samboerskap. Dette er presisert i NOU 2016: 23 s. 132. I forhold til «avslutning av arbeidsforhold» er det samme sted presisert at dette omfatter sluttpakker og utbetalinger i forbindelse med oppsigelse og annet opphør. Normalt vil ikke avskjedigelse innebære at det gis noen form for kompensasjon til arbeidstakeren, men det kan tenkes erstatning for uriktig oppsigelse eller uberettiget avskjed.

For denne typen innskudd er kravet at det «ivaretar» sosiale hensyn. I tillegg må innskuddet være «knyttet til» den særskilte begivenheten, f.eks oppgjør etter ekteskapsbrudd. Så lenge det kan påvises at innskuddet var ment å skulle benyttes til å gjennomføre et slikt oppgjør eller stammer fra et slikt oppgjør, tilsier ordlyden at kravet er oppfylt.

5) Utbetaling av forsikringsytelse eller erstatning

Den siste gruppen innskudd som faller inn under midlertidig høye innskudd, er etter § 19-4 annet ledd bokstav c) innskudd basert på utbetaling av forsikringsytelse, erstatning for skade voldt ved straffbare handlinger, eller erstatning for uriktig straffeforfølgning.

Utbetaling av forsikringsytelse kan omfatte store summer i form av forsikringsutbetalinger etter død eller uførhet. Det vil også kunne omfatte pensjonsytelser etter inntrådt pensjonsalder i form av engangsytelser eller løpende ytelser. I vanlig forståelse av «forsikringsytelse» inngår også tingskade erstatning i form av erstatning for tap av bolig, skade på bil osv. Når det gjelder de mindre ytelsene er det ikke nødvendigvis at det er behov for

å vurdere om dette faller inn under bokstav c) eller ikke, da det åpenbart ikke fører til noen overskridelse av 2 mill. kroner grensen. I enkelttilfeller kan dette bli satt på spissen fordi øvrige midler på konto gjør at forsikringsytelsen kommer utenfor grensen på 2 mill. kroner. Det må da fremlegges dokumentasjon på at dette innskuddet kan dateres tilbake til et forsikringsoppgjør.

«Erstatning for skade voldt ved straffbare handlinger» dekker både erstatning til fornærmede og evt. pårørende/etterlatte. Det er ikke nødvendig at det foreligger en domfellelse for at et innskudd skal anses som erstatning for «skade voldt ved straffbare handlinger». Erstatning for skade voldt ved straffbare handlinger vil også kunne omfatte voldsoffererstatning fra staten. Etter sin ordlyd kan det også være erstatning gitt i en sivil prosess på grunnlag straffbar handling.

Når det gjelder erstatning for uriktig straffeforfølgning fremgår det i NOU 2016: 23 s. 133 at «erstatning for uriktig straffeforfølgninger er bevisst ment å treffe videre enn uriktige domfellelser», jf. innskuddsgarantidirektivet art. 6 nr. 2 bokstav c) «wrongful conviction». For denne typen oppgjør er lovens krav at det skal være «basert på» en forsikringsytelse og/eller en gitt type erstatningsutbetaling. Så lenge innskuddet stammer fra en slik utbetaling tilsier ordlyden at vilkåret er oppfylt. Tilsvarende som for de ovennevnte kategoriene av særskilte innskudd så tilsier en naturlig ordlydsforståelse at tilknytningskravet ikke skal tolkes særlig strengt.

6) Enkelte særlige tilfeller

Overføring mellomonti

En problemstilling som har vært mye diskutert er om retten innskuddsgaranti for midlertidig høye innskudd bortfaller ved overføring fra en konto til en annen. Det er ikke tilfellet. Innskyter kan fritt flytte midlene som han/hun ønsker innenfor den tidsbegrensede perioden på 12 mnd. Det er dog likevel en forutsetning at innskyteren som krever garanti etter § 19-4 (2) kan påvise at midlene stammer fra det opprinnelige innskuddet. Dersom det har skjedd flere overføringer, eller overføring mellom ulike banker vil dekningen være i behold, forutsatt at midlene kan spores og at dette dokumenteres av innskyter. Garantien kan heller ikke bortfalle alene som følge av at det skjer en overføring fra en person til en annen persons konto. Et eksempel her vil være to ektefeller som selger en fritidsbolig der oppgjøret går inn på mannens konto, men deretter helt eller delvis blir overført til konas konto. Så lenge kontoinnehaver har vernet etter a-c og det kan påvises at det er midler fra et slikt formål som blir overført, vil garantien være i behold.

Kortvarig plassering i annet formuesobjekt

En problemstilling som antas å kunne oppstå, er at innskuddet i et kort tidsrom innenfor 12 måneders-perioden plasseres på annen måte enn i bank, men replaseres i bank innenfor perioden. Et tenkt eksempel kan være at et innskudd som kvalifiserer til garanti etter § 19-4 (2), overføres til plassering i fond, men at vedkommende angrer seg/opplever det for utrygt, og avslutter fondssparingen etter kort tid og plasserer midlene i bank. For midler som har garanti fordi de skal ut av innskyters konto, for eksempel innskudd som skal brukes til erverv av privat bolig eller fritidshus, vil garantien være i behold i en situasjon som dette så lenge det er inngått kjøpekontrakt og det kan påvises at de aktuelle midlene var tiltenkt å skulle brukes til dette. For innskudd som opprinnelig kom fra oppgjør som nevnt i § 19-4 (2) a-c, vil en naturlig tilnærming til et slikt typetilfelle være å konstatere at de midlene som nå står på innskuddskonto stammer fra realisasjon av en fondsandel og ikke fra et oppgjør som er vernet etter finansforetaksloven § 19-4 (2). Det vil således ikke kunne kreves dekning for midler utover 2 millioner.

Sammenblanding

En forutsetning for å opprettholde garantien for oppgjør er at det kan påvises at midlene er de samme som den opprinnelige innbetalingen. I og med at et beløp på en innskuddskonto ikke kan skilles fra øvrige midler på samme konto vil det imidlertid raskt oppstå tvilstilfeller.

Det er ikke rettskildemessig grunnlag for å hevde at garantien forutsetter at innskuddet står på en konto der det ikke står andre kontomidler. Dersom et oppgjør som har garantidekning etter § 19-4 (2) blir overført til en konto der det allerede står andre innskuddsmidler, vil den utvidede garantien dekke den del av innskuddet som stammer fra det aktuelle oppgjøret. Øvrig inntående på kontoen vil ha innskuddsgaranti innenfor de alminnelige rammene etter § 19-4 (1).

Ved flere inn- og utbetalinger vil det måtte gjennomføres en forholdsmessighetsvurdering for hver transaksjon og innskyter må kunne dokumentere hva som var det opprinnelige innskuddet. Dersom antallet inn- og utbetalinger blir så høyt at det opprinnelige innskuddet ikke lenger blir mulig å identifisere annet enn gjennom en teoretisk modell, og at midlene i realiteten ansees forbrukt eller reklassert, vil en garanti etter (2) ikke lenger være i behold.

Nærmere om klientmidler

Ordlyden i finansforetaksloven § 19-4 annet ledd er «følgende innskudd, herunder innskudd på klientkonto, skal i sin helhet regnes som garanterte innskudd ...». Dette kunne tenkes lest slik at alle klientkontoer skal undergis dekning i sin helhet.

I NOU 2016: 23 s. 132-133 er garanterte innskudd nærmere omtalt. Også her er omtalen av klientmidler knyttet til den utvidede dekningen utover grensen på 2 mill. kroner. I forslaget til lovtekst i utredningen fremgikk det også klarere at den utvidende dekningen og «herunder innskudd på klientkonto» bare er knyttet til innskudd med de formål som er nevnt i annet ledd bokstav a) til c), se lovforslaget § 19-6 tredje ledd på s. 311 i utredningen. Siden departementet i Prop. 159 LS (2016-2017) s. 175 viser til Banklovkommisjonens nærmere omtale av bestemmelsen i utredningen, legges det til grunn at den utvidede dekningen i § 19-4 annet ledd ikke skal gjelde generelt for alle klientmidler.

Dette innebærer at ved klientmidler knyttet til formål som faller inn under § 19-4 annet ledd bokstav a) til c), vil disse ha krav på full dekning innenfor 12 månedersfristen. Siden det da ikke gjelder noen beløpsgrense, vil hele innskuddet for hver enkelt klient være dekket.

For klientmidler knyttet til andre formål enn de som er nevnt i § 19-4 annet ledd bokstav a) til c), vil grensen på 2 mill. kroner per innskyter per medlemsforetak gjelde. Når det gjelder spørsmålet om hvem som er innskytere ved en klientkonto vises det til drøftelsene ovenfor i avsnitt 3.2.3.

Opptjent pensjon

Når det gjelder den generelle kvalitative avgrensningen av hva som ligger i «innskudd av midler knyttet til nytt til individuelle pensjonsordninger eller kollektive tjenestepensjonsordninger for små og mellomstore bedrifter» vises det til punkt 3.1.7. ovenfor.

Midlene knyttet til pensjonsrettigheter kan i perioden før utbetaling av pensjon bli forholdsvis store. Dersom det skal være noen reell beskyttelse i § 19-3 tredje ledd så må beløpsgrensen etter § 19-4 (2 mill.kroner) knyttes til den enkelte rettighetshaver og ikke til den enkelte pensjonsordning. Dvs. at den enkelte rettighetshaver ses på som innskyter.

Det er et spørsmål om midler knyttet til pensjonsordninger kan falle inn under § 19-4 annet ledd og unntak fra grensen i første ledd. Kan dette anses som «innskudd basert på utbetaling av forsikringsytelse»? Dette er ikke problematisert i forarbeidene. Tidsgrensen på 12 måneder passer imidlertid dårlig i forhold til midler knyttet til pensjonsordninger som gir rett til løpende pensjonsytelser. Dette antas imidlertid uansett å være en teoretisk problemstilling, da unntaket i § 19-3 (3) ikke kommer til anvendelse på pensjonsprodukter tilbydd av regulerte pensjonsforetak, jfr. punkt 3.1.7 ovenfor.

Vår foreløpige vurdering er imidlertid at utbetaling av løpende pensjon ikke kan ansees som et midlertidig høyt innskudd (ikke særlige livshendelse).

Salg av egen bedrift

For en del innskytere kan salg av egen virksomhet være en særlig begivenhet og en viktig livshendelse. For andre kan dette være noe som skjer med jevne mellomrom og flere ganger i løpet av livsløpet. Salg av virksomhet må også vurderes som en naturlig del av det å drive næringsvirksomhet.

Innskudd som er knyttet til salg av egen bedrift, kan derfor neppe anses å falle inn under § 194 annet ledd bokstav b) og vil dermed ikke defineres som «midlertidig høye innskudd».

Lotto eller annen gevinst på spill

For de mange vil det å vinne en stor gevinst på Lotto eller et annet tilsvarende spill, oppleves som en viktig livshendelse. Tilsvarende vil ikke gjelde ved mindre gevinster. Det er dermed vanskelig å definere slike gevinster generelt som innskudd som faller inn under en utvidet dekning. Disse gevinstene ivaretar heller ikke sosiale hensyn for innskyteren.

Innskudd som kommer fra slike gevinster, kan derfor neppe anses å falle inn under § 19-4 annet ledd bokstav b) og vil dermed ikke defineres som «midlertidig høye innskudd».

Dødsbooppgjør

«Død» er nevnt spesielt som et eksempel på særlig begivenhet i en innskyters livsløp i lovteksten. En del avgrensningsspørsmål oppstår imidlertid fordi innskuddene etter innskyters død på sett og vis lever et eget liv.

Innskudd foretatt av innskyter vil først inngå i et dødsboskifte – offentlig eller privat. I en slik sammenheng fremstår det som ganske klart at det er gitt en utvidet dekning. Under dødsboskiftet kan innskuddet øke som følge av realisering av avdødes midler, også i disse tilfellene tilsier hensynene bak den utvidede dekningen i § 19-4 annet ledd bokstav b), at midlene omfattes av den utvidede dekningen.

Ved avslutningen av dødsboet vil innskudd i innskyters navn overføres til ektefelle i form av uskifte eller til arvingene i form av arv. Spørsmålet er da om dette innskuddet på den enkelte arvingens hånd, er å anse som midlertidig høye innskudd. Ved arv har de fleste et behov for tid til å finne ut hvordan de skal plassere midlene, og det vil for de fleste få store konsekvenser om de arvede innskuddene blir utilgjengelige. Dette kan tilsi at mottak av arv skal anses som en særlig begivenhet i en innskyters (arvingens) livsløp.

Dersom en arving som en del av sin arveandel har mottatt et realobjekt som arvingen så selger, vil innskuddet i form av salgssummen nok måtte anses å falle utenfor den utvidede dekningen etter § 19-4 annet ledd (med mindre realobjektet etter sin art kvalifiserer til THB).

3.3.4 Ansvar begrenset oppad til 100 000 euro

Dersom et medlemsforetak i den norske innskuddsgarantiordningen mottar et innskudd gjennom sin filial i en annen EØS-stat eller ved grensekryssende virksomhet¹ i slik stat, fastsetter § 19-4 tredje ledd at dekningen for slike innskudd er begrenset oppad til 100 000 euro. Denne bestemmelsen er nødvendig så lenge Norge har dekningsgrensen på 2 mill. kroner og ikke 100 000 euro som er den harmoniserte grensen i

¹ Grensekryssende virksomhet er tjenester som tilbys i en annen EØS-stat uten at banken foretar noen fysisk etablering av virksomhet i denne staten.

innskuddsgarantidirektivet. Nødvendig for at det særlige norske dekningsnivået ikke skal brukes av medlemsforetakene som en konkurransefordel i andre vertsstater i EØS.

I henhold til finansforetaksforskriften § 19-7 gjelder den tilsvarende grensen dersom medlemsforetaket i innskuddsgarantiordningen mottar innskudd gjennom filial eller grensekryssende virksomhet i stat utenfor EØS.

Det er ikke bare i forhold til maksimalgrensen for dekning det kan være forskjell mellom ulike EØS-stater. Innskuddsgarantidirektivet gir et visst nasjonalt handlingsrom i forhold til hvilke innskudd som inngår i midlertidig høye innskudd og dekningsnivået for slike innskudd. Det er også gitt nasjonalt handlingsrom mht. hvor lenge slike innskudd gis utvidet dekning (innenfor 3 til 12 måneder.) For slike forskjeller mellom de ulike landenes innskuddsgarantiordninger er det ikke gitt regler om harmonisert erstatningsnivå tilsvarende 100 000 euro. Utenlandske kunder i norske banker er ikke unntatt fra den norske THB- deknningen slik 2 millioner-dekningen spesifikt er unntatt for kunder utenfor Norge (jf. §19-4 (3)). Ordlyden tilsier derfor at vanlige norske THB-regler gjelder, uavhengig av om den utenlandske kunden har blitt kunde gjennom filial eller grensekryssende virksomhet. Denne ulikheten i praktiseringen av THB-regelverket vil kunne medføre en uheldig konkurransevidning, men prinsippet om likebehandling av kunder tilsier at dekningsgraden til innskytere i samme bank bør være den samme uavhengig av hvor i EU kunden er bosatt. I alle tilfelle ville det være lite praktisk gjennomførbart om den norske innskuddsgarantiordningen skulle bli ansvarlig for å utbetale THB-innskudd basert på regelverk som gjelder i hver respektiv innskyters hjemstat.

3.3.5 «Topping-up»

Utgangspunktet er at alle innskudd til en bank skal dekkes av innskuddsgarantiordningen i staten der banken har hovedsete. Dette gjelder selv om innskuddet mottas gjennom filial etablert i en annen stat i EØS (vertsstaten). Det vil da være den maksimale dekningsgraden i hjemstaten som er avgjørende. Som følge av harmonisert nivå i innskuddsgarantidirektivet vil dette i de fleste statene være 100 000 euro. Siden Norge har et høyere maksimalnivå på 2 mill. kroner, vil dette innebære ulik dekning for norske innskytere alt ettersom de velger å plassere sitt innskudd i en bank med hovedsete i Norge eller en bank som driver sin virksomhet i Norge som filial. Tilsvarende kan det være forskjeller mellom den utvidede dekningen for midlertidig høye innskudd, se ovenfor i avsnitt 3.3.4.

For at dette ikke skal bidra til forskjellige konkurranseforutsetninger er det i finansforetaksloven § 19-2 annet ledd åpnet for at filialer av banker med hovedsete i annen EØS-stat, kan bli medlem av den norske innskuddsgarantiordningen for dekning av forskjellen i dekningen mellom hjemstatens garantiordning og den norske garantiordningen, jf. finansforetaksforskriften § 19-3. Dette kalles «topping up». Dersom hjemstatens garantiordning sikrer inntil 100 000 euro, vil den norske innskuddsgarantiordningen dekke forskjellen mellom 100 000 euro og inntil 2 mill. kroner.

3.4 Merking av innskudd

1) Krav i regelverket

I finansforetaksloven § 19-3 fjerde ledd er det fastsatt at medlemsforetakene skal merke innskudd som er omfattet av garantiordningen slik at det til enhver tid fremgår klart at innskuddene er omfattet. Kravet om merking følger av innskuddsgarantidirektivets art. 5 nr. 4.

Nærmere krav til merking er fastsatt i [forskrift 02.12.2019 nr. 1640 om krav til rapportering av opplysninger om innskytere og innskudd til Bankenes sikringsfond \(innskuddsgarantiforskriften\)](#). Disse reglene er tekniske og gjennomgås ikke i denne veiledningen.

2) Ansvar ved feilmerking mv.

Sivilrettslig kan det reises spørsmål om ansvar for feilmerking av innskudd eller f.eks. for feilinformasjon om rett til dekning i innskuddsgarantiordningen fra banken.

Dekningen fra innskuddsgarantiordningen vil i utgangspunktet være et forhold mellom Bankenes sikringsfond og den dekningsberettigede. Feilinformasjon fra banken eller andre feil fra denne vil i utgangspunktet ikke påvirke dette. Dersom feilen oppdages før banken underlegges offentlig administrasjon kan man tenke seg at innskyteren gjør feilen gjeldende overfor banken. Den mest åpenbare konsekvens er i slike situasjoner at innskyteren bytter bank.

4 ANDRE PROBLEMSTILLINGER

4.1 Litt om utbetaling

4.1.1 Når utløses innskuddsgarantiordningens garantiansvar?

Etter finansforetaksloven § 19-1 utløses garantiordningens utbetalingsplikt når «foretaket selv er ute av stand til å tilbakebetale innskuddet». Det følger videre av lovens § 19-7 første ledd at tidspunktet for når et innskudd anses som utilgjengelig for innskyter er utgangspunktet for beregning av innskuddsgarantiordningens frist for å gjøre garantert innskudd tilgjengelig for innskyter. Det betyr at tidspunktet når innskudd anses utilgjengelig, utløser innskuddsgarantiordningens garantiansvar. Innskuddsgarantiordningen har da som et utgangspunkt syv arbeidsdager på seg til å gjøre garanterte innskudd tilgjengelig for innskyterne.

Når et innskudd er utilgjengelig, følger av lovens § 19-5 og dette er knyttet til følgende alternativer:

- Når departementet har truffet *vedtak om avvikling* av banken under offentlig administrasjon, jf. finansforetaksloven § 20-29
- Når Finanstilsynet har truffet *vedtak om at en bank under krisehåndtering ikke kan foreta utbetaling til innskytere*, jf. finansforetaksloven § 20-18 første ledd bokstav d)
- Når det er truffet en *annen tilsvarende beslutning som medfører at rett til innskyterens rett til utbetaling suspenderes*, eller
- Når *Finanstilsynet har besluttet* at et medlemsforetak ikke har tilbakebetalt innskudd som er forfalt til betaling, og det ut fra foretakets økonomiske stilling *må antas at foretaket verken er eller vil bli stand til å foreta tilbakebetaling*.

Av praktiske årsaker legges det til grunn at det er det første kravet som ansees som trigger for utbetaling og telling av dager i forhold til fristen på 7 arbeidsdager. Det vil si: at

Finansdepartementets vedtak om avvikling av banken under offentlig administrasjon må være på plass før vi trigger en utbetaling. Dette følger av tidligere praksis og lovtolkning. Det følger av tidligere lovforarbeid (ot.pr. 63) at man forventet at et vedtak fra Finanstilsynet umiddelbart ville bli etterfulgt av et vedtak fra Finansdepartementet. I en del tilfeller suspenderes syvdagersfristen som følger av § 19-7 første ledd. Disse tilfellene er oppramset i annet ledd a) til f), og omfatter bl.a. tilfeller hvor det er tvil eller tvist om hvem som er rettighetshaver til innskuddet eller om det ikke har vært bevegelse på kontoen siste 2 år.

Det omfatter også midlertidig høye innskudd, men utsettelsen kan da ikke strekke seg utover tre måneder. Dette skyldes bl.a. behovet for tid til å gjennomgå dokumentasjon og vurdere om innskudd oppfyller krav til midlertidig

høye innskudd. Det avgjørende for om dette unntaket kommer til anvendelse må være at innskyter gjør gjeldende at innskuddet har krav på utvidet dekning, og ikke at dette allerede er konstatert.

Utbetalingsfristen kan også utsettes dersom det dreier seg om innskudd som Bankenes sikringsfond utbetaler på vegne av en annen stats garantiordning.

4.1.2 Motregning

1) Oversikt

Når en bank ikke lenger er i stand til å innfri forpliktelsene overfor kundene sine, kan motregning være aktuelt i to sammenhenger:

- Innskuddsgarantiordningen kan ved utbetaling av garantien ønske å redusere utbetalingene til enkeltinnskytere med forfalte forpliktelser på andre avtaler som innskyteren har med banken. Dette kan være en effektiv måte for administrasjonsstyret å få inn utestående beløp og gjennom å bidra til dette vil utbetalingene fra Innskuddsgarantifondet kunne reduseres.
- Innskyteren kan ønske å motregne innskudd over 2 mill. kroner mot lån i samme bank. Dette vil sikre dekning for innskudd utover det garantien gir dekning for.

2) Innskuddsgarantifondets motregningsrett mot kontohaver

Dersom vi ser på innskuddsgarantiordningens adgang til motregning først. Så fremgår det av finansforetaksloven § 19-6 annet ledd følgende:

«En innskyters forpliktelser overfor medlemsforetaket skal ikke motregnes ved beregningen av utbetalingsbeløpet. Dette gjelder likevel ikke forpliktelser som er forfalt før beregningstidspunktet dersom det ved særskilt avtale inngått før tidspunktet for innskuddet er fastsatt at medlemsforetaket ved utbetaling har rett til å foreta oppgjør ved motregning, og innskyterens forpliktelse er angitt i avtalen.»

Bestemmelsen er basert på innskuddsgarantidirektivets art. 7 nr. 4 og 5. Det er viktig å være klar over at denne bestemmelsen gir en snevrere adgang for motregning fra garantiordningens side enn det tidligere § 19-9 annet ledd åpnet for.

Hovedreglene er at garantiordningen ikke kan motregne innskyterens lån/forpliktelser i banken ved utbetaling av garanterte innskudd. For at det skal kunne gjøres gjeldende motregning (eller fradrag) i garantert beløp ved utbetaling, må forpliktelsen eller avdraget ha forfalt til betaling før tidspunktet for beregningen av garantert innskudd. Det må videre ha vært avtalt mellom innskyter og banken før innskuddet er foretatt at medlemsforetaket ved utbetaling av innskuddet har en rett til motregning. En slik forpliktelse for innskyteren må være angitt uttrykkelig i avtalen. Dette gjelder både i forhold til næringskunder og forbrukere.

Dersom det ikke foreligger en forutgående avtale mellom innskyter og banken om motregning, vil heller ikke motregning kunne skje. Motregningsretten for innskuddsgarantiordningen kan således ikke baseres på den alminnelige konkursrettslige motregningsretten.

I forarbeidene, Prop. 159 L (2016-2017) s. 176 som viser til NOU 2016: 23 s. 135, er det lagt til grunn at motregningsadgangen i § 19-6 annet ledd er i samsvar med motregningsretten i finansavtaleloven § 29 første ledd (nå inntatt i §4-13).

Finansavtaleloven § 4-13 første ledd innebærer at den forhåndsavtalte motregningsadgangen må dreie seg om forfalte krav som springer ut av kontoavtalen. Det vil si ikke om forfalte krav som springer ut av en låneavtale e.l.

som innskyter har med banken. Et lite unntak her er at det i § 4-13 første ledd siste punktum er åpnet for at for at banken kan gis rett til motregning for krav som er oppstått som følge av straffbart forhold. Eksempler på krav som springer ut av kontoavtale kan være overtrekksrente og gebyrer. Ifølge forarbeidene til finansavtaleloven kan det også være nødvendige kostnader institusjonen har pådratt seg ved å søke kontakt med kontohaveren. For næringsdrivende kunder vil man om det uttrykkelig avtales, kunne ha rett til motregning i flere tilfeller så sant kravene i finansforetaksloven § 19-6 annet ledd fortsatt overholdes.

Den særskilte avtalen, som det vises til i finansforetaksloven § 19-6 annet ledd, vil inngå som en del av den generelle kontoavtalen for opprettelse av bankkontoen og mottak av innskudd. Kontoavtaler kan inngå i en større pakke som omfatter flere avtaleforhold eller tjenesteforhold mellom banken og kunden (sampakkede avtaler). I slike tilfeller kan det være vanskeligere å vurdere om et krav springer ut av kontoavtalen. Dette vil måtte vurderes konkret i det enkelte tilfelle der motregning anses som aktuelt. Det antas videre at det er tilstrekkelig at motregningsadgangen er behandlet særskilt i den sampakkede avtalen.

Motregningen skal foretas før en vurderer nettokravet mot grensen på 2 mill. kroner. Dersom innskyteren har et innskudd på 2,4 mill. kroner og 0,5 mill. kroner i forfalt krav som springer ut av kontoavtalen, vil 1,9 mill. kroner være dekket av innskuddsgarantien.

Ved krisehåndtering av en bank kan aktuelle krisetiltak være å overføre deler av bankenes virksomhet, herunder kontoforhold, til en annen bank eller et broforetak. I slike tilfeller følger det av finansforetaksloven § 20-54 femte ledd at innskyteren ikke kan gjøre gjeldende garantien for den delen av innskudd som ikke omfattes av overdragelsen dersom den garanterte delen av innskuddet er fullt ut overdratt til et annet foretak. «Fullt ut overdratt» omfatter her også garanterte innskuddet som er underlagt utvidet dekning i form av midlertidig høye innskudd, se Prop. 159 L (2016-2017) s. 160 og 189 som viser til NOU 2016: 23 s. 304.

2) Kontohavers motregningsrett mot innskuddsgarantifondet²

Dersom innskyter har et innskudd på 4,5 mill. kroner og et lån på 1,5 mill. kroner, vil vedkommende i utgangspunktet få dekket 2 mill. kroner gjennom innskuddsgarantien (forutsatt at ikke større andel av innskuddet er garantert), mens 2,5 mill. kroner vil stå udekket. Samtidig vil innskyter som låntaker i banken være fullt ansvarlig for gjestående lån. Dersom lånet kan brukes til motregning vil bare 1 mill. kroner av innskuddet bli stående udekket.

Hverken finansforetaksloven eller innskuddsgarantidirektivet behandler spørsmålet om innskyters rett eller adgang til å gjøre motregning gjeldende ved å motregne innskudd over garantigrensen mot lån eller andre forfalte krav i samme bank.

Det følger av finansforetaksloven § 20-30 første ledd bokstav f) at dekningsloven gjelder tilsvarende ved offentlig administrasjon etter lovens § 20-29. Av dekningsloven § 8-1 følger det at motregning kan skje uavhengig av om motfordringen er forfalt. Det som her reguleres er forholdet mellom innskyter/låntaker og administrasjonsstyret som trer inn i bankens sted. Vi ser imidlertid på det tilfellet hvor innskyter ønsker å gjøre gjeldende motregning mot innskuddsgarantiordningen som er en helt utenforstående part i forhold til låneforholdet med banken. Dette medfører at innskytere ikke kan gjøre gjeldende en lovbestemt plikt til motregning overfor innskuddsgarantiordningen.

² Tidligere behandlet i Bankenes sikringsfonds notat 14.07.16, men dette var før de nye reglene i finansforetaksloven kap. 19 trådte i kraft.

Av hensyn til de korte utbetalingsfristene som innskuddsgarantiordningen må forholde seg til ved utbetaling av garanterte innskudd, tilsier dette at det heller ikke bør innfortolkes noen utvidet motregningsrett for innskyter som kan gjøres gjeldende mot innskuddsgarantiordningen.

4.1.3 Valuta

I de fleste tilfeller vil en innskyter være fornøyd om garantert innskudd utbetales fra Bankenes sikringsfond i norske kroner. Annen valuta kan imidlertid være aktuelt der enten kunden eller bankens virksomhet har tilknytning til en annen stat enn der bankens virksomhet har sitt hovedsete, der det f.eks. er inngått en «topping up»-avtale, se avsnitt 3.3.5 ovenfor, eller der Bankenes sikringsfond skal foreta utbetaling på vegne av hjemstatens innskuddsgarantiordning, jf. finansforetaksloven § 19-8 annet ledd.

Finansforetaksloven § 19-7 første ledd fastsetter at «innskuddsgarantiordningen skal gjøre garanterte innskudd tilgjengelig for innskyterne i norske kroner innen syv arbeidsdager etter at innskuddet ble utilgjengelig.»

Nærmere regler om utbetalingens form er ikke gitt, utover angivelsen «i norske kroner». Dette er heller ikke kommentert særskilt i forarbeidene.

EØS-stat, blir utbetalt av garantiordningen i den stat filialen er etablert, jf. finansforetaksloven § 19-8 første ledd. I denne sammenheng fremgår det at innskudd i norske kroner skal omregnes til vertsstatens valuta etter kjøpskursen den dagen innskuddet ble utilgjengelig. I disse tilfellene ligger utbetalingsansvaret på vertsstatens garantiordning. Utbetaling vil i disse tilfellene skje på oppdrag av Bankenes sikringsfond. Det omvendte vil være tilfelle dersom en bank med hovedsete i en annen EØS-stat har filial her i Norge, jf. finansforetaksloven § 19-8 annet ledd.

I NOU 2016: 23 s. 137 ble det lagt til grunn at bestemmelsen bygger på innskuddsgarantidirektivet art. 14 nr. 2 og at «innskudd mottatt i vertsstatens valuta forutsettes tilbakebetalt i samme valuta, med mindre det er omregnet til norske kroner tidligere, ... I tilfelle skal innskudd i norske kroner omregnes til vertsstatens valuta etter kjøpskursen på beregningsdagen.»

Finansforetakslovens ordlyd i § 19-7 tilsier at i de tilfeller Bankenes sikringsfond står for utbetalingene av garantien, kan dette skje i norske kroner både for utbetalinger av innskudd knyttet til en banks virksomhet med hovedsete her i Norge og gjennom grensekryssende virksomhet. Tilsvarende vil gjelde for en bank med hovedsete i stat utenfor EØS som er gitt tillatelse til å drive virksomhet her i Norge. Ved filial i annen stat i EØS vil selve utbetalingen skje gjennom vertsstatsordningen og dermed i vertsstatens valuta, jf. § 19-8. Her er det i utgangspunktet omregningen fra NOK som er interessant, og dermed hvor mye midler Bankenes sikringsfond plikter å overføre til vertsstatens innskuddsgarantifond for å dekke utbetalingene. Dersom Norge er vertsstat tilsier finansforetaksloven at utbetaling skal skje i NOK. I EBAs retningslinjer for samarbeide mellom innskuddsgarantiordninger³ er det lagt til grunn at det i de enkelte samarbeidsavtalene kan avtales hvilken valuta utbetaling skal skje i. Dersom utbetaling skal foretas på vegne av hjemstatens garantiordning vil dermed den enkelte samarbeidsavtale være bestemmende for hvilken valuta utbetaling skal skje i.

³ [EBA-GL-2016-02](#) Retningslinjer for samarbeide mellom innskuddsgarantiordninger pkt. 25

4.1.4 BSU

En rekke av de innskuddene som innskuddsgarantiordningen dekker er underlagt særlig skatterettslig behandling på innskyters hånd. Dette gjelder f.eks. BSU (Bolig sparing for unge), en del andre sparekontoer og pensjonsordninger.

Dersom banken underlegges offentlig administrasjon og innskuddet kommer til utbetaling fra innskuddsgarantiordningen, kan utbetalingen utgjøre et brudd på vilkårene for den særlige skattemessige behandlingen. Hva gjelder f.eks. BSU kreves det at BSU-innskuddet skal brukes til erverv av eller nedbetaling av gjeld på ny fast bolig for skattyteren. En utbetaling til innskyters konto vil ikke være i samsvar ved dette. Siden innskyter ikke har noen kontroll på når en bank går over ende, vil utbetaling også kunne komme på et helt annet tidspunkt enn det vedkommende ønsker å investere i ny bolig.

I brev av 06.01.2016 til Bankenes sikringsfond (ref. 2015/471374) har Skattedirektoratet lagt til grunn: «Etter praksis er det anledning til å flytte BSU-kontoen fra en godkjent spareinretning til en annen under forutsetning av at innskuddsbeløpet overføres direkte mellom spareinretningene...Det er grunn til å utvide praksisen til også å gjelde utbetalinger fra Bankenes sikringsfond, dersom skattyteren kan dokumentere at utbetalingsbeløpet er overført til ny spareinretning uten ubegrunnet opphold og innen rimelig tid....

Skattedirektoratet er inneforstått med at utbetaling fra Bankenes sikringsfond ikke skjer til en BSU-konto, men via giro eller ved overføring til skattyters konto i anen bank. Skattedirektoratet er også inneforstått med at Bankenes sikringsfond foretar en samlet utbetaling, slik at beløp fra BSU utbetales sammen med beløp fra andre konti skattyter måtte ha.»

Uttalelsen fra Skattedirektoratet er avgitt før de nye reglene i finansforetaksloven ble vedtatt, men det er ingen grunn til å tro at dette vil påvirke Skattedirektoratets standpunkt i denne saken. Skattedirektoratet understreker i sitt brev av uttalelsen bare gjelder beløp knyttet til BSU-konto i forhenværende bank som er gjenstand for overføring til BSU-konto i ny bank. En viss veiledning kan imidlertid Skattedirektoratets løsning gi med hensyn til skattemessig behandling ved utbetaling fra innskuddsgarantiordningen knyttet til andre typer innskudd som er underlagt særskilt skattemessig behandling.

4.2 Informasjon om garantiordningen til innskytere

Både i forarbeidene til finansforetaksloven og i innskuddsgarantidirektivet er det lagt til grunn at informasjon om innskuddsgarantiordningen til innskyterne er viktig, se Prop. 159 L (20162017) s. 121 og 128 og innskuddsgarantidirektivet art. 16. Opplysningsplikten overfor innskyterne påligger både Bankenes sikringsfond og bankene.

I finansforetaksloven § 19-15 er det fastsatt at Bankenes sikringsfond skal gi innskyterne nødvendig informasjon om innskuddsgarantiordningen på sine nettsider.

Bankenes opplysningsplikter overfor kundene følger både av finansforetaksloven og av finansavtaleloven. I finansforetaksloven § 16-5 skal banker skriftlig informere kundene om hvilke innskuddsgarantiordning som gjelder for virksomheten, og om hvilken garanti for innskudd ordningen gir. Nærmere regler om opplysningsplikten er fastsatt i finansforetaksforskriften § 16-5 der det fremkommer at denne informasjonen skal gis i et standardisert format fastsatt av Bankenes sikringsfond. Slikt standardisert format for kundeinformasjon er inntatt på nettsidene til Bankenes sikringsfond.

Etter finansavtaleloven § 3-37 bokstav b) annet ledd skal banken i rimelig tid før kunden blir bundet av rammeavtalen for kontoen, gi kunden opplysninger om hvilke regler som gjelder for innskuddsgaranti. I § 3-3

første ledd er det videre krevd at banken skal ha skriftlig versjon som omfatter opplysninger om regler for innskuddsgaranti tilgjengelig for alle kunder.

Videre følger det av finansavtaleloven § 4-20 første ledd i at bankene jevnlig, og minst én gang i året, skriftlig skal informere kunden om opplysninger om innskuddsgaranti i samsvar med finansforetaksloven § 16-15. Ved endringer i bankens medlemskap i innskuddsgarantiordningen skal kundene informeres om dette spesielt.

4.3 Innskyteres tilgang til betalingsmidler under offentlig administrasjon

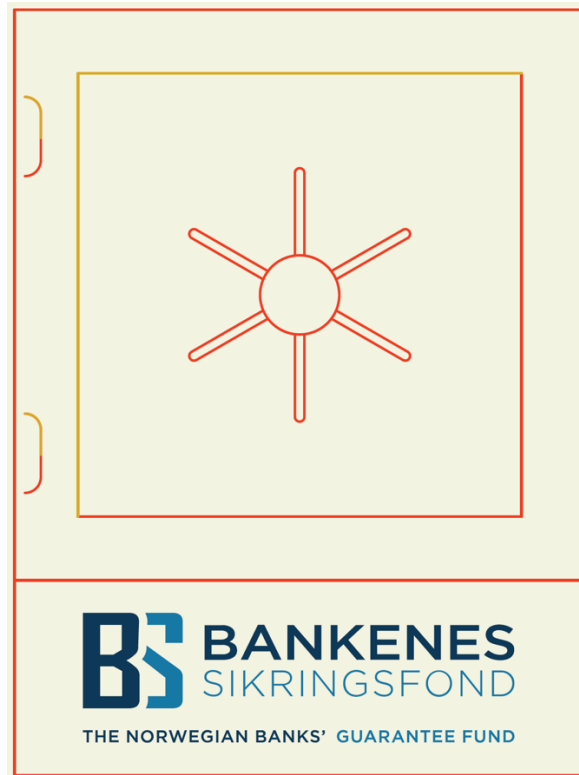
Tilgangen til betalingskort (bankkort) og kredittkort er for de fleste en nødvendig del av hverdagen for å kunne betale varer, tjenester og regninger enten direkte gjennom bruk av kortet/betalingsautentiseringen eller gjennom bruk av kortet for å ta ut kontanter. Dette er imidlertid ikke et forhold som i utgangspunktet berører innskuddsgarantiordningen.

Når en bank underlegges offentlig administrasjon blir innskudd utilgjengelige, se ovenfor i avsnitt 4.1.1. Det samme vil i utgangspunktet gjelde for bankkort og kredittkort som fallentbanken har utstedt. Dersom kortene er utstedt av annen bank vil disse fortsatt virke som før, men de vil ikke gi tilgang til innskudd i banken som er satt under offentlig administrasjon. Dersom kortene eller betalingsautentisering sperres vil innskyteren måtte skaffe slike gjennom en annen bank.

Det nevnes for sammenhengens skyld at BankID (eller evt. annen eID) utstedt av fallentbanken fortsatt vil kunne benyttes i en periode selv om banken avvikles under offentlig administrasjon. Dette er regulert gjennom finansforetaksforskriften § 20-10a ved at administrasjonsstyret trer inn i avtalen med utsteder av eID uten særskilt vedtak.

Besøk vår hjemmeside for mer informasjon om hvem vi er og hva vi gjør.

www.bankenessikringsfond.no

Bankenes sikringsfond

Postboks 1213 Vika
0110 Oslo

Telefon
21 62 35 50

www.bankenessikringsfond.no

Animasjoner
Racecar

Grafisk produksjon
Ada Weel, Vild